

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ПРОЕКТНИЙ ЦЕНТР
«ГЕОУРБАНІСТИКИ ТА ПЛАНУВАННЯ»

79007, м. Львів, вул. Валова, 27/8.
Код ЄДРПОУ – 33880983
Тел: +380960964662
E-mail: info@gplan.com.ua
https://gplan.com.ua

STUDIES RESEARCH PROJECT CENTER
"GEOURBANISTICS & PLANNING"

Ukraine, 79007, Lvivcity, str. Valova, 27/8.
USREOU code 33880983
Phone: +380960964662
E-mail: info@gplan.com.ua
https://gplan.com.ua

ДЕТАЛЬНИЙ ПЛАН ТЕРИТОРІЇ

обмеженої вулицями Олександра Довженка, Івана Крилова,
набережної Незалежності, вулицею Братів Брацкайків
Розділ IV. Звіт про стратегічну екологічну оцінку

Директор

Еколог

Михайло ГАБРЕЛЬ

Марія ГОРОДНИК

м. Львів 2024 р.

Інформація про розробника

- Повне найменування - Товариством з обмеженою відповідальністю «НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ПРОЕКТНИЙ ЦЕНТР ГЕОУРБАНІСТИКИ ТА ПЛАНУВАННЯ».
- Місцезнаходження/Юридична адреса; 44340, Волинська обл., Ковельський р-н, село Зачернеччя, вул. Незалежності, будинок 1Б;
- Поштова адреса: 79059, Львівська обл., м. Львів, вул. Гетьмана Мазепи, 26, АС 7044;
- Фактична адреса: 79007, Львівська обл., м. Львів, вул. Валова, 27/8.
- Код ЄДРПОУ підприємства (або ПІН ФОП) – 33880983.
- Індивідуальний податковий номер -.
- Банківські реквізити (поточний рахунок, назва банку, в якому відкритий рахунок) - р/р UA463253650000000260010022730 в АТ "КРЕДОБАНК", МФО 325365.
- Тел./факс - +380960964662
- E-mail - info@gplan.com.ua
- Директор – Габрель Михайло Миколайович.

Склад авторського колективу

№	Посада виконавця	Прізвище виконавця
1	Директор	Михайло Габрель
2	Архітектор	Оксана Терешкун
3	Інженер-землевпорядник	Надія Кришенник
4	Еколог	Марія Городник
5	Архітектор	Марта Добровольська
6	Інженер-проектувальник	Наталія Букартик

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ

**Проекту Детального плану території, обмеженої вулицями Олександра
Довженка, Івана Крилова,
набережної Незалежності, вулицею Братів Брацкайків**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
МЕТОДОЛОГІЯ ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ	5
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ТА ВРАХУВАННЯ ДУМКИ ГРОМАДСЬКОСТІ ПІД ЧАС РОЗРОБЛЕННЯ ДЕТАЛЬНОГО ПЛАНУ ТЕРИТОРІЇ (ДПТ) ТА ЗДІЙСНЕННЯ СЕО.....	6
1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	7
Зміст та основні цілі документа державного планування.....	7
Аналіз території проектування.....	8
Зв'язок з іншими документами державного планування.....	13
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ).....	16
Атмосферне повітря	16
<i>Забруднення атмосферного повітря стаціонарними джерелами .....</i>	16
<i>Забруднення атмосферного повітря пересувними джерелами .....</i>	17
<i>Радіаційне забруднення .....</i>	18
Водні ресурси та їх використання.....	20
<i>Водні об'єкти в регіоні опрацювання .....</i>	20
<i>Джерела водопостачання у регіоні опрацювання .....</i>	21
<i>Якість поверхневих і підземних вод .....</i>	22
Зміна клімату	24
Земельні ресурси і ґрунти	25
<i>Земельні ресурси .....</i>	25
<i>Ґрунтовий покрив .....</i>	26
Ландшафтні структури	28
Надра.....	30
<i>Корисні копалини .....</i>	30
<i>Небезпечні геологічні процеси .....</i>	31
Управління відходами.....	32
Біорізноманіття, в тому числі природоохоронні території та об'єкти.....	34
<i>Флора та фауна регіону опрацювання .....</i>	34
<i>Природоохоронні території та об'єкти.....</i>	37
Безпека життєдіяльності населення та його здоров'я.....	40
<i>Безпека життєдіяльності населення.....</i>	40
<i>Здоров'я населення .....</i>	42
Матеріальні активи.....	43
Об'єкти історико-культурної спадщини	48
Прогнозні зміни стану довкілля, якщо документ державного планування не буде затверджено	50
3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	51
4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)	56

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ..60	60
6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ 70	70
7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ.....	74
8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ).....	77
Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися	77
Ускладнення, що виникли в процесі проведення СЕО	78
9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.....	79
10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)	83
11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ.....	84
12. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	86

ВСТУП

Важливою характеристикою сучасного етапу розвитку суспільства є концепція сталого розвитку, одним з елементів якої є стратегічна екологічна оцінка. Саме вона підвищує здатність впровадження екологічних вимог під час розробки та затвердження документів. Проведення стратегічної екологічної оцінки є можливістю комплексного оцінювання на етапі розробки проєкту документу державного планування з метою розгляду ймовірних альтернатив, заходів з пом'якшення негативних наслідків та їх інтеграції до запроєктованої містобудівної документації.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» прийнятий 20.03.2018. Згідно з ним, стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків, яка включає визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, складання звіту про стратегічну екологічну оцінку, проведення громадського обговорення та консультацій (за потреби – транскордонних консультацій), врахування у документі державного планування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій, інформування про затвердження документа державного планування та здійснюється у порядку, визначеному цим Законом.

Стратегічна екологічна оцінка здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проєкті документа, міжнародного екологічного співробітництва.

МЕТОДОЛОГІЯ ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ

Методологія ґрунтується на європейському досвіді проведення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування.

У статті 9 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» зазначено наступні етапи стратегічної екологічної оцінки:

- визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки;
- складання звіту про стратегічну екологічну оцінку;
- проведення громадського обговорення та консультацій у порядку, передбаченому статтями 12 та 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», транскордонних консультацій у порядку, передбаченому статтею 14 цього Закону;
- врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій;
- інформування про затвердження документа державного планування;
- моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Загалом звіт про СЕО розроблений відповідно до статті 11 ЗУ «Про стратегічну екологічну оцінку», Методичних рекомендацій щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації затверджених наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 18.10.2023 № 705, наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 08.10.2020 №213 «Про затвердження Критеріїв визначення наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення», постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 №1272 «Про порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення».

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ТА ВРАХУВАННЯ ДУМКИ ГРОМАДСЬКОСТІ ПІД ЧАС РОЗРОБЛЕННЯ ДЕТАЛЬНОГО ПЛАНУ ТЕРИТОРІЇ (ДПТ) ТА ЗДІЙСНЕННЯ СЕО

В рамках проведення процедури Стратегічної екологічної оцінки проєкту «Детального плану території, обмеженої вулицями Олександра Довженка, Івана Крилова, набережної Незалежності, вулицею Братів Брашайків» було складено та опубліковано Заяву про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки.

З метою громадського обговорення на офіційному сайті Ужгородської міської ради було розміщено Повідомлення про оприлюднення заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки «Детального плану території, обмеженої вулицями Олександра Довженка, Івана Крилова, набережної Незалежності, вулицею Братів Брашайків».

Протягом громадського обговорення Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки проєкту (10 календарних днів) звернень, зауважень та пропозицій від громадськості не надходило.

Заявка розміщена на офіційному сайті: https://rada-uzhgorod.gov.ua/rada_docs/show/zaiava-pro-vyznachennia-obsiahu-stratehichnoi-ekolohichnoi-otsinky-vid-08072024-r-detalnyi-plan-terytorii-obmezhenoi-vulytsiamy-oleksandra-dovzhenka-ivana-krylova-naberezhnoi-nezalezhnosti-vulytseiu-brativ-brashchaikiv від 08.07.2024 та на порталі «ЕкоСистема» (національна онлайн-платформа, яка містить актуальну інформацію про стан довкілля) за номером: 08-07-7507-24.

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Зміст та основні цілі документа державного планування

Документом державного планування у цьому випадку є Детальний план території, обмеженої вулицями Олександра Довженка, Івана Крилова, набережної Незалежності, вулицею Братів Брашайків.

Детальний план території є містобудівною документацією місцевого рівня, яка розробляється з метою визначення планувальної організації і функціонального призначення, просторової композиції і параметрів забудови та ландшафтної організації кварталу, мікрорайону, іншої частини території населеного пункту, призначених для комплексної забудови чи реконструкції, та підлягає стратегічній екологічній оцінці. Підставою для розроблення детального плану території є Рішення Ужгородської міської ради від 23 травня 2024р. №1794.

Відповідно до ст. 19 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», детальний план визначає принципи планувально-просторової організації забудови, містобудівні умови та обмеження, систему інженерних мереж, порядок організації транспортного і пішохідного руху, комплексного благоустрою та озеленення.

Основними завданнями стратегічної екологічної оцінки проєкту детального плану території є:

- аналіз поточного стану довкілля визначеної земельної ділянки;
- визначення основних екологічних проблем, що стосуються проєктної території, та заходів щодо їх вирішення;
- зазначення інформації щодо наявних поблизу та на території планованої діяльності природоохоронних територій та можливого впливу на них від реалізації документа державного планування;
- здійснення опису усіх складових довкілля, які ймовірно зазнають впливу при реалізації документа державного планування;
- формування заходів для запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків від реалізації документа державного планування;
- прийняття рішень щодо інженерного забезпечення планованої діяльності на визначеній території та обґрунтування альтернативних варіантів, які розглядались;
- аналіз інформації про рівень природної та техногенної безпеки;
- визначення обмежень та санітарно-захисних зон для об'єктів відповідних класів небезпеки, межі прибережних захисних смуг та водоохоронних зон поверхневих водних об'єктів, зони санітарної охорони підземних джерел.

Згідно статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», до другої категорії видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля, належать курортні містечка

та готельні комплекси в межах населених пунктів місткістю не менш як 50 номерів, якщо не передбачено їх підключення до централізованого водопостачання та/або водовідведення. Якщо проєктована громадська будівля не матиме вище зазначених характеристик, вона не підлягає оцінці впливу на довкілля.

Оцінка впливу на довкілля здійснюється з дотриманням вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища, з урахуванням стану довкілля в місці, де планується провадити плановану діяльність, екологічних ризиків і прогнозів, перспектив соціально-економічного розвитку регіону, потужності та видів сукупного впливу (прямого та опосередкованого) на довкілля, у тому числі з урахуванням впливу наявних об'єктів, планованої діяльності та об'єктів, щодо яких отримано рішення про провадження планованої діяльності або розглядається питання про прийняття таких рішень.

Забороняється розпочинати провадження планованої діяльності, визначеної частинами другою і третьою цієї статті, без оцінки впливу на довкілля та отримання рішення про провадження планованої діяльності.

При виконанні СЕО проєкту домінують методи стратегічного аналізу, зокрема, аналіз контексту стратегічного планування, що передбачає встановлення зв'язків з іншими документами державного планування та дослідження нормативно-правових умов реалізації рішень детального плану.

Аналіз території проєктування

Територія детального плану розташована в центральній частині міста Ужгород, Закарпатської області. Межа опрацювання охоплює ділянки обмежені вулицями Олександра Довженка, Івана Крилова, набережною Незалежності та вулицею Братів Брацкайків (*Рис. 1.*). Територія проєктування складається з 3 сформованих та 7 проєктованих ділянок загальною площею 0,5299 га.

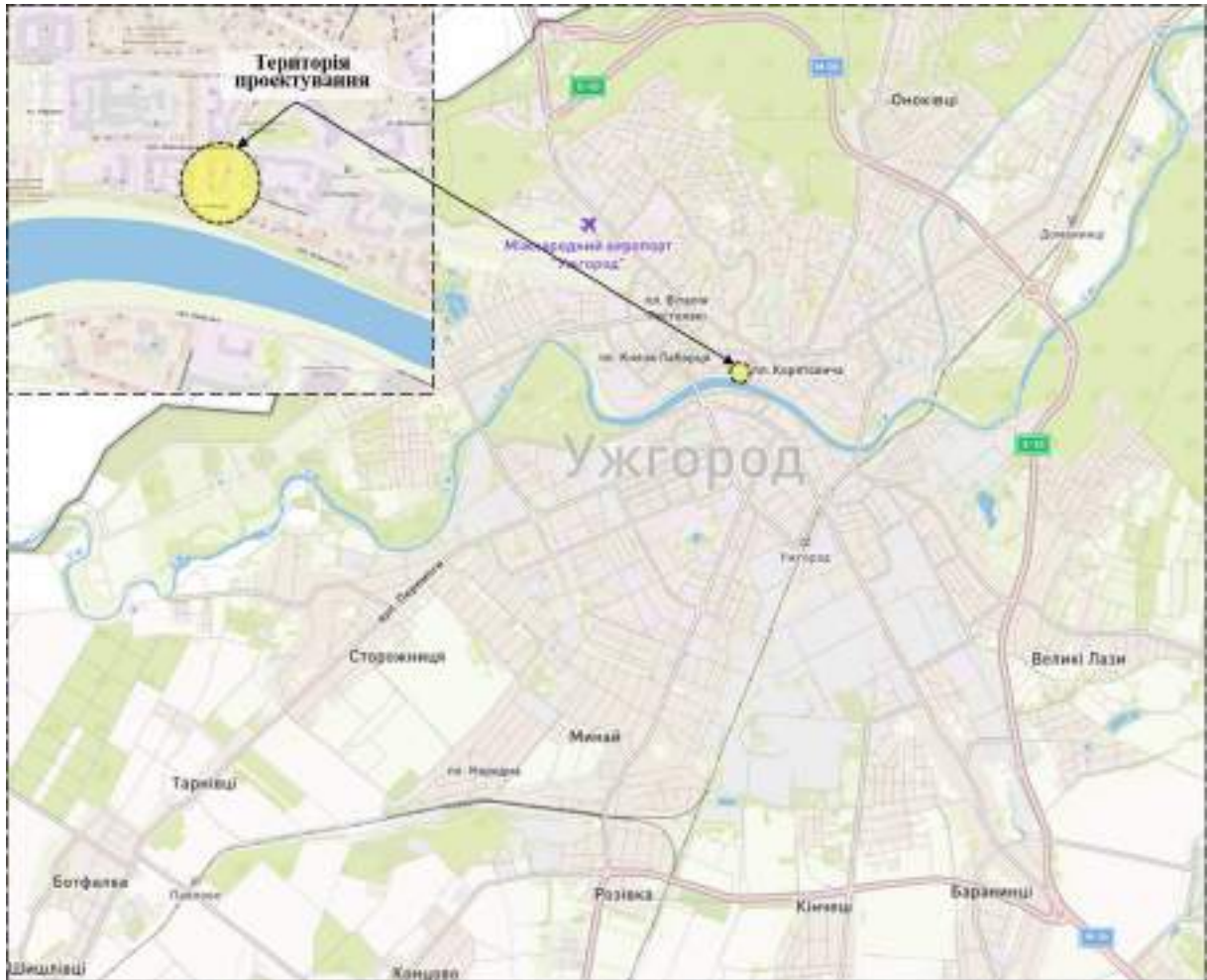

Рис. 1. Розташування території проектування на карті міста Ужгород
Виконювання із сайту: <https://maps.visicom.ua/c/22.29348,48.62399,17?lang=uk>

Ужгород є прикордонним містом, що з північно-західного боку межує зі Словаччиною.

Згідно Генерального плану міста Ужгород, затвердженого рішенням Ужгородської міської ради №313 від 4 червня 2004р., територія проектування розташована в зоні громадської забудови та зелених насаджень загального користування. Із північної, західної та східної сторін вона межує з територіями громадської забудови, із південної сторони – з територіями зелених насаджень загального користування (Рис. 2.).

Рис. 2. Розташування території проектування на Генеральному плані м. Ужгород

Із північної сторони до територія прилягає вул. Олександра Довженка, яка розміщує змішану забудову, що поєднує житлові будинки, магазини та адміністративні будівлі; з парної сторони вулиці – сквер ім. Героїв Майдану; із західної та східної сторін – вул. Івана Крилова та Братів Брацайків. На цих вулицях здебільшого розташовані комерційні та адміністративні будівлі. Вони з'єднують набережну річки Уж з іншими центральними вулицями міста.

Із південної сторони територія межує із набережною Незалежності, що проходить вздовж річки Уж.

Завдяки близькості до річки та розташуванню у центральній частині, ділянка опрацювання має значний туристичний та комерційний потенціал.

Відповідно до пояснювальної записки Схеми формування екологічної мережі Закарпатської області у місті Ужгород за рік випадає 805 мм опадів. Для цієї місцевості характерні паводки.

Згідно листа Ужгородської міської ради №3476/02.4-23 від 27.08.2024 територія проектування розташована у сейсмонебезпечній зоні, де можливий землетрус силою до 7 балів.

Згідно листа Департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської обласної військової адміністрації №1126/02-01 від 05.07.2024 територія опрацювання знаходиться за межами екологічних коридорів.

Також територія опрацювання є за межами Смарагдової мережі та екологічних ядер.

В межах території опрацювання наявні 2 сквери; неподалік розташований парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва місцевого значення «Липова алея», протяжністю близько 2,2 км вздовж набережної Незалежності.

Згідно з історико-архітектурним опорним планом міста Ужгород, територія проєктування розташована в межах історичного ареалу міста та в межах пам'ятки містобудування місцевого значення «Комплекс історичної забудови ХХ ст. ох. № 2-3к. в межах вулиць Народна, Довженка, Першотравнева, Менделєєва, Ломоносова».

Згідно листа Департаменту пам'яткоохоронної діяльності Міністерства культури та інформаційної політики України № 462/ЮР-560/24-ЗПІ від 19.07.2024 та листом Департаменту культури Закарпатської обласної військової адміністрації №01-12/948 від 07.08.2024 територія опрацювання знаходиться в зоні охорони археологічного культурного шару II-категорії.

На території проєктування наявні будівлі, пропонувані до внесення у державний реєстр.

Загалом у процесі розробки детального плану на території проєктування наявні чотири будівлі.

На пл. Пушкіна, 2 (Сквер Лаборця) розміщений військовий гуртожиток державної форми власності. Будівля належить до рядової історичної будівлі. Підключена до централізованого водопостачання. Гаряче водопостачання та опалення у даній будівлі автономне, господарська каналізація – змішана.

На вулиці Довженка, 5 наявний 4-поверховий багатоквартирний житловий будинок у власності ОСББ. Площа забудови становить 415 м². Усього в будинку є 18 квартир, до яких підведено централізоване водопостачання, автономне опалення та гаряче водопостачання. Господарська каналізація – змішана. У будівлі присутній підземний поверх.

На вул. Брацайків розташована адміністративна та офісна будівля державної власності, а саме Військова прокуратура. Будівля складається з одного підземного та 3 наземних поверхів з мансардою. Водопостачання у будівлі – централізоване, гаряче водопостачання та опалення – автономне, господарська каналізація – змішана.

На вулиці Довженка 5-А наявна громадська будівля приватної власності, яка зараз не використовується. Будівля складається з одного наземного поверху, площею 166,8 м².

Також в межу опрацювання входять зони зеленого насадження загального користування.

Ділові центри та інноваційні об'єкти на території проєктування відсутні.

Виробничі об'єкти відсутні.

Вздовж набережної Незалежності розташована низка закладів харчування, таких як кафе, ресторани та кав'ярні.

Також в межах пішохідної доступності наявні наступні об'єкти: супермаркети, аптеки, банки, банкомати, Укрпошта, Нова пошта, парки та сквери.

Сполучення з найближчим об'єктами обслуговування та проєктованою територією забезпечується завдяки внутрішній мережі вулиць пішки, громадським або приватним транспортом.

Згідно Схеми планування території Ужгородського району зовнішнє транспортне сполучення забезпечується завдяки міжнародним автодорогам, що проходять навколо міста Ужгород.

Із північно-східної сторони міста проходить автошлях європейського значення E50 «Брест – Махачкала»; у південному напрямі від міста Ужгород проходить автошлях європейського значення E573.

Залізнична станція Ужгорода знаходиться у південній частині міста по вул.Станційна, 9.

Також у місті розташований міжнародний аеропорт «Ужгород».

Територія проєктування має облаштований благоустрій, що включає влаштовані тротуари, зони відпочинку, озеленення та систему зовнішнього освітлення.

Освоєння підземного простору здійснюється в нежитлових цілях. Здебільшого використовується для обслуговування інженерних мереж.

За функціональним призначенням територія опрацювання охоплює декілька функціональних зон: території громадської забудови, території вулиць та доріг, а також зелені насадження загального користування.

Коди виду функціонального призначення – 10200.0 (території громадської забудови), 20606.0 (території вулиць та доріг), 40301.0 (зелені насадження загального користування).

Влаштування ділових центрів та інноваційних об'єктів на території опрацювання не передбачається.

На території проєктування розміщення виробничих об'єктів не передбачається.

Через ділянку проєктування частково проходить лінія електропередач, до якої пропонується підключення проєктної забудови.

Проєктом рекомендується встановлення та підключення до альтернативних джерел електроенергії з гібридною системою, а саме поєднання сонячних батарей та теплових насосів.

Передбачаються зміни у мережі газопостачання, а саме перенесення ШГРП (шкафний газорегуляторний пункт) на окремо відведену ділянку №10 у південно-східному напрямі від початкового місця розташування. Пропоновані рішення передбачають погодження відповідних служб.

Також передбачено підключення проєктних будівель до мережі газопостачання .

На території проєктування проходить мережа тепlopостачання. Проєктними рішеннями передбачено підключення до цієї мережі. Також пропонуються організація індивідуального опалення за допомогою електроприладів.

Вертикальне планування території виконано з урахуванням основних вимог згідно ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова території»:

- Збереження ґрунтів і деревних насаджень;
- Відведення поверхневих вод зі швидкостями, які виключають ерозію ґрунтів;
- Мінімальний обсяг земельних робіт;
- Збереження та використання ґрунтового шару для подальшого використання при проведенні благоустрою.

Загальний ухил рельєфу даної місцевості спостерігається у північному напрямі. Перепад висот складає 0,55 м, відмітки коливаються від 115,50 до 116,05м в Балтійській системі висот. Проєктний план розроблений на топографічних матеріалах, наданих замовником.

Передбачено облаштування нових пішохідних зв'язків та покращення уже наявного благоустрою території.

Для покращення стану зелених насаджень пропонується провести огляд та за потреби впровадити рішення щодо висадки нових садженців. Рекомендується також облаштування клуб з підведеними до них системами водовідведення з даху.

Зв'язок з іншими документами державного планування

При розробленні детального плану території враховується: Генеральний план міста Ужгород (коригування окремих розділів); Внесення змін до Генерального плану міста Ужгорода (завершення робіт); Історико-архітектурний опорний план м. Ужгорода Закарпатської області з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичних ареалів.

Окрім того, враховані: Стратегія розвитку Ужгородської міської територіальної громади до 2030 року; План заходів на 2024-2026 роки з реалізації Стратегії розвитку Ужгородської міської територіальної громади на період до 2030 року; План заходів з реалізації Стратегії із створення безбар'єрного простору у м. Ужгород на 2023-2024 роки; План сталої міської мобільності, розроблений у рамках реалізації проєкту «SUMCITYNET: міста за покращення доступності і кліматично-сталу міську мобільність» Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014-2020 Європейського інструменту сусідства; Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років.

Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 4 01.07.2015) та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на

навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Засади екологічної політики визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» (№2697-VIII від 28.02.2019 р). Відповідно до цього закону СЕО визначається як інструмент для запобігання негативному впливу на навколишнє природне середовище та встановлення відповідності запланованої чи здійснюваної діяльності нормам і вимогам законодавства про раціональне використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки та охорону навколишнього природного середовища.

В Україні відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля виконання документів державного планування регулюються Законом України «Про стратегічну екологічну оцінку» (ухвалений Верховною Радою України 20 березня 2018 року, підписаний Президентом України 10 квітня 2018 року, вступив в дію 12 жовтня 2018 року). Закон встановлює механізм СЕО, який передбачає, що документи державного планування повинні проходити СЕО зважаючи на ймовірні наслідки для навколишнього середовища та екологічної мережі.

Розділ «Охорона навколишнього природного середовища», що розробляється у складі проєкту містобудівної документації, одночасно є звітом про стратегічну екологічну оцінку, який має відповідати вимогам Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (п.4 ст. 2 Закону України «Про регулювання містобудівної документації»). Методичні рекомендації щодо здійснення стратегічної екологічної оцінки містобудівної документації затверджені наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України від 18 жовтня 2023 року № 705 розроблені на виконання пунктів 6 та 7 частини першої статті 6 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та є обов'язковими.

Розроблення детального плану території та звіту про СЕО необхідно здійснювати відповідно до вимог закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», ДБН «Склад та зміст містобудівної документації на місцевому рівні» Б.1.1-14:2021, ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій».

Заходи щодо охорони атмосферного повітря потрібно визначити відповідно до вимог статей 10-22 Закону України «Про охорону атмосферного повітря».

Заходи щодо охорони водного басейну необхідно передбачити відповідно до вимог Водного кодексу України, Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення», постанови Кабінету міністрів України від 18.12.1998 № 2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів», постанови Кабінету Міністрів України від 25.03.1999 № 465 «Про затвердження Правил охорони поверхневих вод від забруднення зворотними водами», ДБН В.2.5-74:2013 «Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проєктування», ДБН В.2.5-75:2013 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди. Основні положення проєктування», ДСТУ-Н Б В.2.5-61:2012 «Настанова з улаштування систем поверхневого водовідведення».

Формування, збереження та раціональне, невиснажливе використання екологічної мережі регулюється Законом України «Про екологічну мережу

України». Відповідно п.4 ст.15 ЗУ, зведена схема формування екомережі України, регіональні та місцеві схеми формування екомережі, програми у сфері формування, збереження та використання екомережі є основою для розроблення усіх видів проєктної документації при здійсненні землеустрою, розробці містобудівної документації, а також здійсненні господарської та іншої діяльності.

Заходи у сфері поводження з відходами необхідно здійснювати відповідно до вимог Закону України «Про управління відходами», зокрема щодо організації роздільного збирання корисних компонентів твердих побутових відходів; вирішення питання щодо розміщення на території об'єктів поводження з відходами.

Окрім того, в процесі розробки звіту зі стратегічної екологічної оцінки необхідно врахувати вимоги наступних законодавчих актів:

Земельного кодексу України;
Лісового кодексу України;
Кодексу України про надра;
Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
Закону України «Про основи містобудування»;
Закону України «Про охорону земель»;
Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»;
Закону України «Про рослинний світ»;
Закону України «Про тваринний світ»;
Закону України «Про охорону археологічної спадщини»;
Закону України «Про охорону культурної спадщини»;
Закону України «Про мисливське господарство та полювання»;
Закону України «Про природно-заповідний фонд України»;
Наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів».

Наказу Державного комітету України по земельних ресурсах від 06.10.2003 №245 «Про затвердження переліку особливо цінних груп ґрунтів»

Зокрема:

статті 19 Закону України «Про основи містобудування» щодо забезпечення сталого розвитку населених пунктів та екологічної безпеки територій при здійсненні планування територій;

статті 48 Закону України «Про охорону земель» щодо передбачення заходів з дотримання екологічних вимог при здійсненні містобудівної документації;

статті 59 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» щодо планування території з урахуванням екологічної ємкості територій, додержанням вимог охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки;

статей 58, 60,61,62 Земельного Кодексу України.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Атмосферне повітря

Атмосферне повітря є одним з важливих компонентів навколишнього природного середовища, стан якого прямо або опосередковано залежить від людської діяльності. Для оцінки забруднення атмосферного повітря та прийняття природоохоронних рішень необхідною умовою є проведення систематичних спостережень за метеорологічними умовами, зокрема у висотних шарах атмосфери, кліматичними умовами та параметрами викидів промислових джерел забруднення.

Забруднення атмосферного повітря стаціонарними джерелами

За метеорологічними умовами м. Ужгород належить до територій з підвищеним потенціалом забруднення атмосферного повітря за несприятливими умовами розсіювання забруднюючих речовин. На території спостерігається біля 70% безвітряних днів/рік, швидкість вітру – не більше 1 м/с, що провокує застійні явища.

В середньому, у місті відзначається задовільний стан атмосферного повітря. Дані про стан атмосферного повітря у місті Ужгород система SaveEcoBot збирає з 11 онлайн станцій моніторингу, 4 з яких зараз працюють. Їх встановлено мешканцями, незалежними проектами, організаціями або органами місцевого самоврядування.

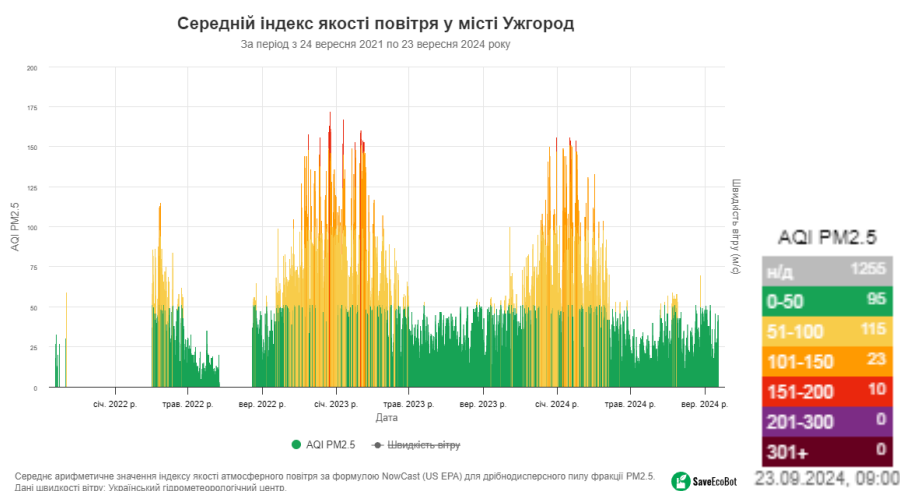

Рис. 3. Середній індекс якості повітря у місті Ужгород за останні 3 роки
Викопіювання із сайту: <https://www.saveecobot.com/maps/uzhhorod>

За даними порівняльного аналізу результатів моніторингу стану атмосферного повітря у містах Правобережної України, місто входить у трійку найбільш забруднених цієї частини України.

Ймовірними причинами такої ситуації є наступні:

- особливість кліматично-метеорологічних та геологічних умов міста: майже 67 % днів у році місто перебуває у стані повного штилю (швидкість вітру не перевищує 1 м/с), завдяки чому усі забруднюючі речовини в повітрі зависають над містом, утворюючи смог;

- різке збільшення кількості технічно застарілих авто зі зношеними двигунами;

- використання високооктанових бензинів без спеціальних запобіжників. Його використання зменшує викиди важких металів (зокрема свинцю), але спричиняє наявність бензопірену у вихлопах;

- низька якість дорожнього покриття, що порушує технологію двигуна (гальмування, прискорення руху). Саме за таких умов викидається найбільша кількість токсичних речовин;

- недостатні площі зелених зон міста.

Забруднення атмосферного повітря пересувними джерелами

Загалом джерела забруднюючих речовин поділяються на пересувні (всі види транспорту) та стаціонарні, до яких входить теплове та енергетичне устаткування, промислові підприємства, сільське господарство.

Основні види викидів від автомобілів включають:

1. Вуглекислий газ (CO_2): основний парниковий газ, що сприяє глобальному потеплінню. Викидається в результаті спалювання палива.
2. Оксиди азоту (NO_x): викидаються в результаті високотемпературного спалювання палива, сприяють утворенню смогу і кислотних дощів.
3. Вуглеводні (НС): неповне згоряння палива може призвести до викидів вуглеводнів, які є основою для утворення приземного озону.
4. Чадний газ (СО): токсичний газ, що утворюється при неповному згорянні палива.
5. Тверді частинки (РМ): мікроскопічні частинки, що можуть містити сажу і інші забруднюючі речовини.

Викиди від автотранспорту особливо небезпечні для здоров'я людини, оскільки потрапляють у повітря в приземному шарі, в зоні дихання людини.

Якість повітря може погіршуватись з причин експлуатації технічно зношеного транспорту, сумнівної якості пального, недосконалої організації дорожнього руху, стану дорожнього покриття та за несприятливих метеорологічних умов.

Радіаційне забруднення

Важливою складовою спостережень за якістю повітря є радіаційний фон. Найближча до території дослідження метеостанція, де проводиться таке вимірювання, розташована в Ужгороді.

Одиницею радіоактивності, що дорівнює радіоактивності речовини, в якій протягом 1 с відбувається $3,7 \times 10^{10}$ радіоактивних розпадів є Кі (Кюрі). Вона визначена за розпадом 1 грама ізотопу радію (^{226}Ra).

Бк (Бекерель) – одиниця виміру радіоактивності речовини. Один бекерель дорівнює радіоактивності матеріалу, в якому щосекунди відбувається один акт розпаду. Розмірність бекереля – обернена секунда.

$$1 \text{ Кі} = 3,7 \times 10^{10} \text{ Бк}$$

$$1 \text{ Бк} = 1 \text{ с}^{-1} \approx 2,703 \times 10^{-11} \text{ Кі}$$

На *Рис. 4. – Рис. 7.* видно ступінь забруднення території України, в тому числі ділянки опрацювання, ізотопами плутонію, цезію, стронцію та америцію.

*Рис. 4. Забруднення території України ізотопами плутонію
Виконіювання із сайту: <https://geomap.land.kiev.ua/ecology-8.html>*

Умовні позначення:

Сумарне забруднення ізотопами плутонію ($^{238+239+240}\text{Pu}$)

0,001 – 0,0027 Кі/км² (0,04 – 0,1 кБк/км²)

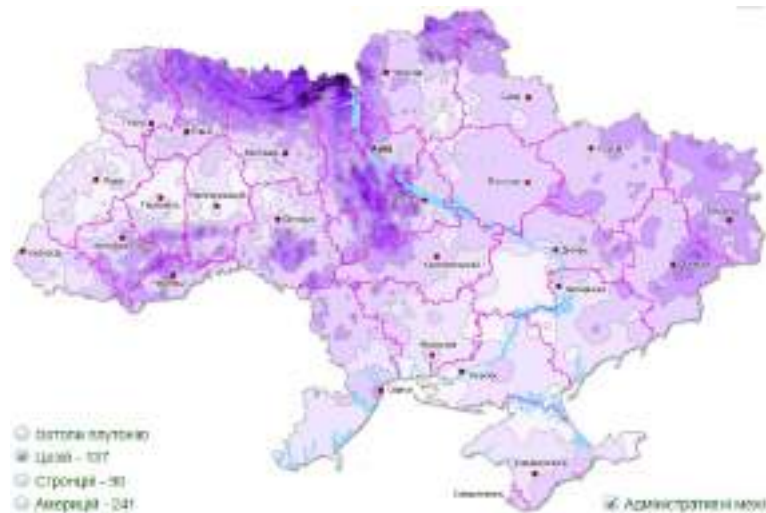

Рис. 5. Забруднення території України ізотопами Цезію
 Викопіювання із сайту: <https://geomap.land.kiev.ua/ecology-8.html>

Умовні позначення:

Сумарне забруднення цезієм (^{137}Cs)

0,1 – 0,27 Кі/км² (4 – 10 кБк/км²)

Рис. 6. Забруднення території України ізотопами Стронцію
 Викопіювання із сайту: <https://geomap.land.kiev.ua/ecology-8.html>

Умовні позначення:

Сумарне забруднення стронцієм (^{90}Sr)

Менше 0,054 Кі/км² (менше 2 кБк/км²)

0,054 – 0,1 Кі/км² (2 – 4 кБк/км²)

*Рис. 7. Забруднення території України ізотопами Америцію
Викопіювання із сайту <https://geomap.land.kiev.ua/ecology-8.html>*

Умовні позначення:

Сумарне забруднення америцієм (^{241}Am)

□ Менше $0,001 \text{ Ки/км}^2$ (менше $0,04 \text{ кБк/км}^2$)

Аналізуючи викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, можна зробити такий висновок: основними причинами, що обумовлюють незадовільний стан атмосферного повітря, є зростання одиниць автомобільного транспорту, які не забезпечені приладами для нейтралізації відпрацьованих газів, та особливості кліматично-метеорологічних умов міста.

Водні ресурси та їх використання

Водні об'єкти в регіоні опрацювання

Біля території проєктування зі сторони набережної Незалежності протікає річка Уж.

Вона бере початок на північному заході Закарпаття біля підніжжя Верховинського хребта на висоті 971 м. Огинаючи схили гірських хребтів, біля м. Ужгород виходить на рівнинну територію, перетинаючи лінію державного кордону з Словаччиною. На висоті дно річки кам'янисте, а нижче у берегів замулене. Загальна довжина – 133 км, з них у межах України – 107 км. Площа водозбірного басейну – 2750 км^2 .

Варто відзначити, що контроль за створенням водоохоронних зон і прибережних захисних смуг, а також за додержанням режиму використання їх територій, згідно з статтею 87 Водного кодексу України здійснюється органами, які здійснюють державний контроль за використанням та охороною земель, і центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів.

Згідно з Постановою КМУ від 18.05.2017 №336 затверджений «Порядок розроблення плану управління річковим басейном» та План-графік процесу розроблення проекту Плану управління річковим басейном Дунаю затвердженого наказом Міндовкілля від 27.11.2020 №313.

Зараз проект Плану управління річковим басейном Дунаю (суббасейном р.Тиса) розроблений, проте не затверджений. Ознайомитися з Проектом можна на офіційному сайті БУВР Тиси, або за посиланням https://buvrtysa.gov.ua/newsite/download/plan_dunay_2023/purb_d.pdf.

В рамках реалізації спільно з Ужгородською міською радою проекту заходів міжнародної технічної допомоги «Спільні заходи з попередження природних катастроф у транскордонному басейні р. Уж (FloodUZH)», були проведені роботи щодо картування загроз і ризиків затоплення в басейні р. Уж. Для басейну р. Уж, в.т.ч і для м. Ужгород були побудовані двовимірні гідродинамічні моделі та розроблені карти зон затоплень для паводків п'яти різних забезпеченостей (які трапляються раз на 500, 100, 50, 20 і 10 років). На основі цих карт затоплень та майна, що знаходиться під загрозою були розраховані ризики затоплення для території м. Ужгород.

Джерела водопостачання у регіоні опрацювання

Територія проектування розташована у Тисо-Латорицькій області значної водності (Рис. 8.), що свідчить про водозабезпеченість населення.

Рис. 8. Гідрологічне районування України

Викопіювання із сайту: <https://geomap.land.kiev.ua/zoning-7.html>

Умовні позначення для території проектування:

1 – Тисо-Латорицька область значної водності

Джерелом водопостачання Ужгорода є підземні води. В ході вивчення Закарпатською геологорозвідувальною експедицією Ужлаторицького родовища прісних підземних вод, застосовано моделювання гідрогеологічних умов формування та експлуатації наявних запасів. Державною комісією по запасах

протоколом від 07.03.1990 №10807 затверджені експлуатаційні запаси в загальній сумі 133 тис. м³/добу, в тому числі по ділянках та категоріях для м. Ужгорода.

Таблиця 1. Затверджені експлуатаційні запаси підземних питних вод

Ділянки водозаборів	Запаси по категоріях, тис. м ³ /добу			Всього, тис. м ³ /добу
	«А»	«В»	«С ₁ »	
«Минай»	45,0	-	-	45,0
«Галоч»	24,0	-	-	24,0
«Латориця»	-	-	64,0	69,0

Загалом відбір води здійснює :

•Комплекс очистки поверхневих вод (КОПВ), який розташований по вулиці Новодоманинській у північно-східній частині міста. Вода забирається із дериваційного каналу річки Уж «Кам'яниця - Ужгород». На ділянці розташовано три насосно-фільтрувальні станції, сумарною потужністю 37,45 тис. м³/добу.

•Водозабір підземних вод «Минай». Ділянка розташована на півдні за межами міста, в міжріччі річок Уж і Латориця, на землях прилеглих сільських рад. Водозабір експлуатується з 1972 р. На ділянці розташована 21 артезіанська свердловина сумарною продуктивністю 30,00 тис. м³/добу.

•Локальні артезіанські свердловини. Свердловини «Північна» (розташована у північній частині міста) та «Юність» (на вул. Минайській) зараз не працюють. Свердловина «Горяни» розташована за межами міста і забезпечує водою прилеглу забудову.

Якість поверхневих і підземних вод

За даними досліджень, для р. Уж не спостерігається тенденція щодо погіршення якості води. За більшістю показників гідрохімічного аналізу і специфічних показників, у 2022 році якість води відповідала фоновим значенням водотоку відповідно до періоду водності. Специфічні показники та вміст важких металів не перевищували фонових значень.

У річку Уж, в межах міста, протягом 2022 року було скинуто стічних вод в обсязі біля 20,2 млн. м³, в тому числі нормативно-очищених на очисних спорудах повної біологічної очистки – 91,1%.

У межах міста наявні 24 випуски стічних в річку Уж, із яких 7 розташовані на балансі КП «Водоканал» міста, 3 – з території міської електростанції, 2 – з гіпермаркету «Нова лінія», інші належать до каналізаційних водовідвідних мереж міста.

Радіологічний стан поверхневих вод протягом останніх років не зазнавав суттєвих змін. Вміст радіоактивного цезію¹³⁷ у всіх відібраних пробах характеризувався як стабільний і був значно нижчим від допустимого рівня (2,0Бк/дм³).

Аварійні ситуації на річці Уж у 2022 році не зафіксовані.

На відміну від поверхневих, підземні води більш захищені від антропогенного впливу. Однак їх якість, враховуючи геологічні особливості, повністю залежить від якісних характеристик поверхневого стоку.

В основному, очищена вода відповідає ДСанПіНу 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» (Таблиця 2.).

Таблиця 2. Показники якості питної води по м. Ужгород (за даними Звіту про стратегічну екологічну оцінку Проєкту «Продовження виконання (завершення) робіт із розроблення проєкту містобудівної документації «Внесення змін до генерального плану м. Ужгород (у частині актуалізації вихідних даних та проектних рішень)»

Найменування показників	Показники якості питної води відповідно до ДСанПіН 2.2.4 -171-10	Фактичні показники якості питної води
Мікробіологічні показники води		
Загальне мікробне число при t 37 °С-24 год., КУО/см ³	≤ 100	1 – 6
E. Coli, КУО100/см ³	відсутність	відсутність
Загальні коліформи, КУО/100 см ³	відсутність	відсутність
Ентерококи	відсутність	відсутність
Органолептичні показники		
Запах при t 200°С та при нагріванні до 600 °С , бали	≤ 2	1/2
Забарвленість, градуси	≤ 20 (35)1	3
Каламутність, НОК	≤ 1,0 (3,5)1	1,0-2,6
Смак та присмак, бали	≤ 2	1
Фізико-хімічні показники		
Водневий показник, одиниці рН	6,5-8,5	6,5-7,5
Залізо загальне, мг/дм ³	≤ 0,2 (1,0)1	<0,1-0,2
Загальна жорсткість, ммоль/дм ³	≤ 7,0 (10,0)1	1,3-2,5
Марганець, мг/ дм ³	≤ 0,05 (0,5)1	0,010-0,020
Мідь, мг/ дм ³	≤ 1,0	< 0,02
Поліфосфати (за РО43-), мг/ дм ³	≤ 3,5	0,01-0,05
Сульфати, мг/ дм ³	≤ 2 50 (500)1	6-25
Сухий залишок, мг/ дм ³	≤ 1000(1500)1	120-190
Хлор залишковий вільний, мг/ дм ³	≤ 0,5	0,3-0,5
Хлориди, мг/ дм ³	≤ 250 (350)1	4,5-9,5
Цинк, мг/ дм ³	≤ 1,0	СЕС (<0,1)
Хлор залишковий зв'язний, мг/ дм ³	≤ 1,2	<0,8

Санітарно-токсикологічні показники		
Алюміній, мг/ дм ³	≤ 0,20 (0,50)2	0,08-0,5
Амоній, мг/ дм ³	≤ 0,5 (2,6)1	< 0,1
Миш'як, мг/ дм ³	≤ 0,01	< 0,01
Молібден, мг/ дм ³	≤ 0,07	< 0,01
Нітрати (по NO ₃), мг/ дм ³	≤ 50,0	1,3-6,2
Нітрити, мг/ дм ³	≤ 0,5 (0,1)3	< 0,003
Свинець, мг/ дм ³	≤ 0,010	СЕС (<0,01)
Фториди, мг/ дм ³	≤ 1,5	0,10-0,20
Поліакриламід залишковий, мг/ дм ³	≤ 2,0	0,02
Перманганатна окиснюваність, мг/ дм ³	≤ 5,0	1-3

Тобто, загальний стан поверхневого водного басейну можна охарактеризувати як задовільний. Відхилення від нормативних показників спричинені недостатнім очищенням стічних вод. Якість питної води є в межах норми.

Зміна клімату

Згідно з міжнародною класифікацією кліматів Кеппена, що базується на особливостях температурного режиму, опадів та поширення певної рослинності, територія опрацювання належать до типу Dfb – помірно континентальний клімат.

Впродовж року переважає західний перенос повітряних мас і клімат є гумідним: м'яка зима та достатньо вологе літо. Влітку температура повітря залежить від кількості сонячного тепла та його розподілу, а взимку термічні умови визначаються циркуляцією атмосфери.

Основні кліматичні характеристики клімату Ужгорода наведені в *Таблиці 3 та 4*.

Таблиця 3. Основні кліматичні характеристики (за даними Звіту про стратегічну екологічну оцінку Проекту «Продовження виконання (завершення) робіт із розроблення проекту містобудівної документації «Внесення змін до генерального плану м. Ужгород (у частині актуалізації вихідних даних та проектних рішень)»

Температура повітря	Середня за рік	+ 9,6° С
	Абсолютний мінімум	- 28,0° С
	Абсолютний максимум	+ 40,0° С
Атмосферні опади	Середньорічна кількість	841 мм
	Середньодобовий максимум	42 мм
	Спостережений місячний максимум	75 мм (VI.1892 р.)
Висота снігового покриву	Середньо декадна	10 см
Сонячна радіація	Річна сума	104,3 ккал/см ²

Переважаючий напрям вітру	Теплий період року	Пд-Сх (19 %); Пн-С (18 %); Пн-Зх (18 %)
	Холодний період року	Пд-Сх (36 %); С (15%)
	Річний	Пд-Сх (25 %); Пн-Сх (16 %); Пн-Зх (16 %)
Максимальна швидкість вітру	Річна	16 м/с
	5 років	19 м/с
	10 років	20 м/с
	20 років	22 м/с
Особливі атмосферні явища	тумани	32 дні
	заметілі	7 днів
	грози	36 днів
	град	2,1 днів

Таблиця 4. Повторюваність напрямків вітру і штилів, % (за даними Звіту про стратегічну екологічну оцінку Проєкту «Продовження виконання (завершення) робіт із розроблення проєкту містобудівної документації «Внесення змін до генерального плану м. Ужгород (у частині актуалізації вихідних даних та проєктних рішень)»

Період року	Пн	ПнСх	Сх	ПдСх	Пд	ПдЗх	Зх	ПнЗх	Штиль
Теплий період	12,9	18,3	12,7	19,0	8,1	5,2	6,1	17,7	33,1
Холодний період	10,4	11,8	14,6	35,8	8,0	2,2	3,6	13,6	37,0
Рік	11,8	15,6	13,5	26,0	8,1	3,9	5,1	16,0	34,8

Антропогенна діяльність також має вплив на клімат міста. В зимовий час відбувається виділення тепла промисловими підприємствами, транспортом, опалювальними системами. Влітку додатковим джерелом тепла є нагрітий асфальт вулиць та площ, кам'яні будівлі. В результаті температури повітря в місті є дещо вищими ніж на околицях. Середньорічна температура повітря у місті становить 9,6°C.

В цілому кліматичні умови є сприятливими для містобудівної діяльності.

Земельні ресурси і ґрунти

Земельні ресурси

В Ужгородській МТГ 77,8% складають забудовані землі, третину з яких займає садибна забудова (Рис. 9.). Інші 2/3 – багатоквартирна забудова, громадська забудова, землі промисловості, технічної інфраструктури, вулиці тощо.

Незабудовані землі становлять 22,2% площі громади. Серед них найбільші площі зайняті лісами, відкритими землями без рослинного покриву та водоймами.

Зважаючи на те, що громада сформована на базі міста – обласного центру, її особливістю є дуже мала частка сільськогосподарських земель – усього 3,9%. Більшість земельних ділянок, зайнятих сільськогосподарськими культурами, розташовані на окраїнах населеного пункту і перебувають в приватній власності громадян або орендовані ними.

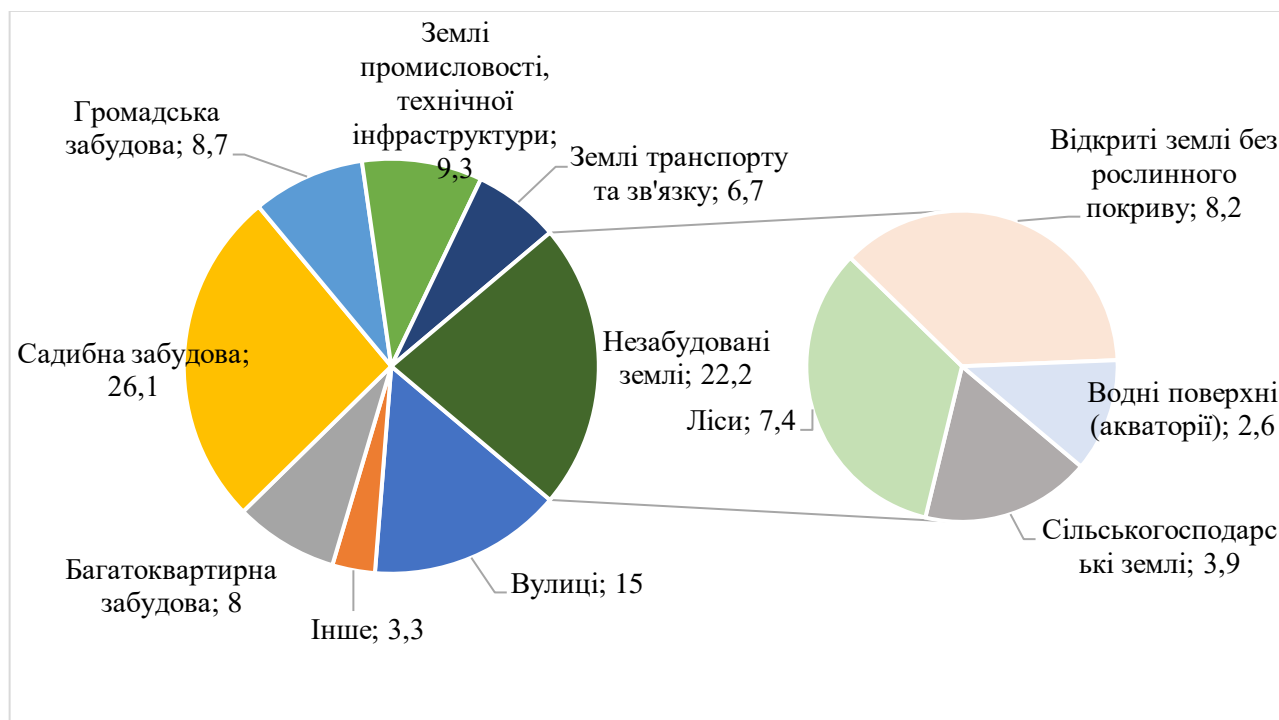

Рис. 9. Структура земельного фонду Ужгородської територіальної громади, % (за даними Стратегії розвитку Ужгородської міської територіальної громади до 2030 року)

Ґрунтовий покрив

Ґрунти є однією з найважливіших складових частин природних комплексів, оскільки вони утворилися внаслідок взаємодії компонентів ландшафту.

Характеристика ґрунтового покриву в регіоні території опрацювання проведена на основі картосхеми «Ґрунтовий покрив Закарпатської області» (Рис.10.).

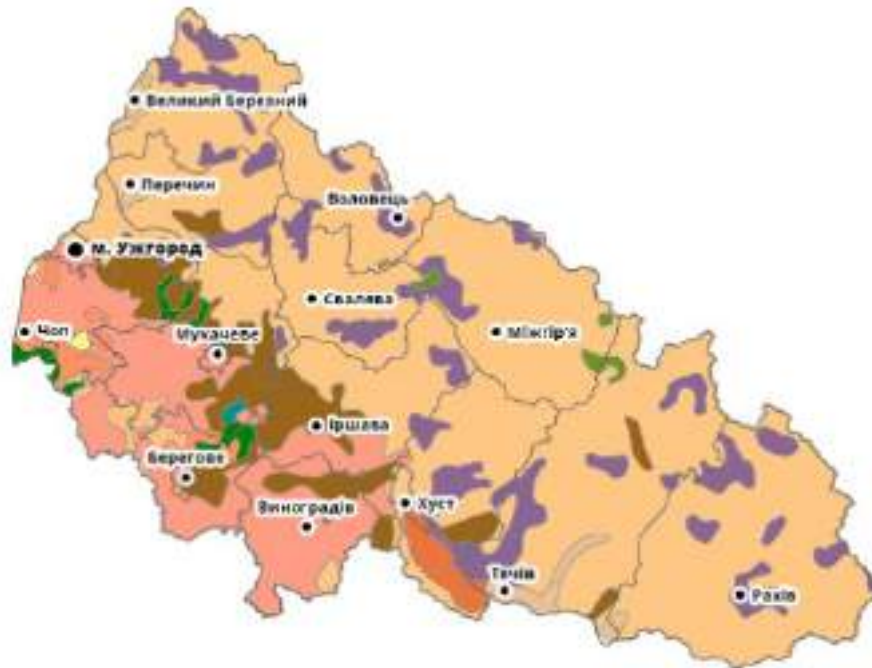

Рис. 10. Грунтовий покрив Закарпатської області
 Викопіювання із сайту: <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#wi6>

Умовні позначення для регіону опрацювання:

- Дернові оглеєні ґрунти
- Дернові опідзолені ґрунти та оглеєні їх види
- Бурі гірсько-лісові щебенюваті ґрунти

Дернові оглеєні – це ґрунти, які формуються в умовах надлишкового зволоження, з недостатньою аерацією, що призводить до оглеєння. Залежно від походження ґрунтів текстура може варіюватися від піщаної до глинистої.

Основні характеристики дернових опідзолених ґрунтів та їх відмін пов'язані з процесами опідзолення (вимивання поживних речовин з верхніх шарів) та частково з оглеєнням (при застої води). Текстура може бути піщаною або суглинковою, залежно від складу материнської породи. Верхні горизонти мають полегшену текстуру через вимивання дрібних частинок.

Бурі гірсько-лісові щебенюваті ґрунти формуються переважно на середніх та високих схилах гір у помірному кліматі з достатньою кількістю опадів. Найчастіше вони зустрічаються в умовах різноманітного рельєфу з крутизною схилів, що створює активні процеси ерозії.

Структура профілю:

- Гумусовий горизонт (А): Верхній шар темно-бурого кольору, збагачений органічними речовинами, але його товщина часто є невеликою (10-20 см) через ерозію та крутизну схилів.

- Перехідний горизонт (В): Глибше залягає шар бурого або червонуватого відтінку з великою кількістю щебеню і уламків гірських порід. Він містить

продукти розпаду материнської породи і глинисті мінерали, що накопичуються в ньому.

- Щебенюватий або кам'янистий шар (С): Шар з великою кількістю кам'яних уламків, що утворюється з вихідної материнської породи.

У якості потенційних джерел хіміко-біологічного забруднення ґрунтів можуть розглядатися кладовища традиційного поховання, що розташовані в межах міста.

Також можливими забруднювачами ґрунтового покриву є худобомогильники та біотермічні ями для захоронення трупів тварин.

За даними головного управління Держпродспоживслужби, у центральній частині міста Ужгород, де розташована ділянка проектування, не передбачено здійснювати захоронення трупів тварин згідно наказу Державного комітету медицини України від 27.10.2008 р. №232 зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 29 січня 2009 р. за №85/16101 «Про затвердження правил облаштування і утримання діючих (існуючих) худобомогильників та біотермічних ям для захоронення трупів тварин у населених пунктах України», худобомогильники та біотермічні ями повинні бути розміщені в приміській зоні міських поселень і поблизу місць розташування сіл. Розміри ділянок повинні мати площу з розрахунку 0,1 га на 1000 голів тварин у населеному пункті.

Санітарно-захисна зона від території худобомогильника та біотермічної ями до житлових і громадських будівель (населених пунктів), зон відпочинку та інших об'єктів, пов'язаних з постійним перебуванням людей, повинна бути не менше 1000 метрів.

На території Ужгорода відсутні стаціонарно неблагополучні пункти щодо сибірки та інших інфекційних поховань, а також місця поховання трупів тварин. У межах міста та Ужгородського району відсутні худобомогильники та ветсанутильзаводи.

Тваринницькі та птахівничі господарства розташовані за межами м.Ужгород.

Ландшафтні структури

Територія проектування розташована в гірських Карпатських ландшафтах.

Згідно з Ландшафтною картою України (*Рис. 11.*), для регіону опрацювання характерні такі типи ландшафтів, як: терасові плоскі суглинні піщано-галечникові рівнини з дерновими опідзоленими ґрунтами, переважно розорані, з грабовими дібровами; виположені розчленовані передгір'я з буроземно-підзолистими ґрунтами, з виноградниками і садами; крутосхилове низькогір'є з бурими лісовими щебенюватими ґрунтами, з грабовими бучинами.

Рис. 11. Ландшафтна карта України
 Викопіювання із сайту: <https://geomap.land.kiev.ua/landscape.html>

Умовні позначення для регіону опрацювання:

Міжгірські акумулятивні низовини з антропогеновим покривом на моласових відкладах

■ – Терасові плоскі суглинні піщано-галечникові рівнини з дерновими опідзоленими ґрунтами, переважно розорані, з грабовими дібровами

Низькогір'є з елювію на неогенових вулканічних породах

■ – Виположені розчленовані передгір'я з буроземно-підзолистими ґрунтами, з виноградниками і садами

■ – Крутосхиліве низькогір'є з бурими лісовими щебенюватими ґрунтами, з грабовими бучинами

Терасові плоскі суглинні піщано-галечникові рівнини з дерновими опідзоленими ґрунтами:

- Тераси – плоскі, підняті ділянки, що утворилися внаслідок річкової діяльності.

- Піщано-галечникові відкладення: утворені в результаті водної ерозії та відкладень річкових наносів.

- Ландшафт характеризується поєднанням орних земель та природних лісових масивів.

Виположені розчленовані передгір'я з буроземно-підзолистими ґрунтами, з виноградниками і садами:

• Виположені передгір'я – це райони, що лежать на схилах гір і мають пологі або помірно похилі поверхні.

• Розчленований рельєф: передгір'я сильно розчленовані ярами, балками або невеликими річками, що створює складний і неоднорідний рельєф з численними висотними змінами.

• Розчленованість рельєфу та тип ґрунтів формують унікальне середовище для садівництва та виноградарства.

Крутосхилове низькогір'я з бурими лісовими щебенюватими ґрунтами, з грабовими бучинами:

• Це гірська місцевість з низькими висотами (до 1000 м) та крутими схилами. Це створює складні умови для розвитку рослинності та ландшафту в цілому.

• Бурі лісові ґрунти достатньо родючі та сприяють розвитку лісової рослинності.

• Щебенюваті ґрунти добре дреновані, що підходить для деяких видів рослинності.

• Грабові бучини – це лісові масиви, де основними деревними породами є граб і бук. Вони сприяють біорізноманіттю та захисту ґрунтів від ерозії, особливо на крутих схилах.

Надра

Корисні копалини

У Таблиці 5. наведений перелік родовищ нерудної будівельної сировини у межах Ужгорода та прилеглих територій. Як видно, наявні чотири родовища, проте зараз вони не розробляються.

Таблиця 5. Перелік родовищ нерудної будівельної сировини (складено за Звітом про стратегічну екологічну оцінку Проекту «Продовження виконання (завершення) робіт із розроблення проекту містобудівної документації «Внесення змін до генерального плану м. Ужгород (у частині актуалізації вихідних даних та проектних рішень)»

Родовище, корисна копалина	Розташування	Затвердження	Балансові запаси станом на 1.01.2018 (тис. м³)
«Ужгородське», будівельна глина	Пн. Зх. околиця м. Ужгород	УТК протокол №4402 від 1984 року	А – 160,0 тис. м ³ В – 637,0 тис. м ³ С ₁ – 1080,0 тис. м ³
«Минайське», глина, суглинок	Пд. 0,8 км від околиці міста	УТК №1884 від 1960 р.	А – 284,0 тис. м ³ В – 95,0 тис. м ³ С ₁ – 19,0 тис. м ³
«Радванське», камінь будівельний – андезит	Пн. Сх. околиця міста	НТР Закарпат. геологіч. експедиція б/н, 1990 р.	А – 160,0 тис. м ³ В – 637,0 тис. м ³ С ₁ – 1080,0 тис. м ³
«Горянське», камінь будівельний – андезит	Сх. 1,5 км від околиці міста	УТК №2483 від 1967 р.	А – 1860,0 тис. м ³ В – 3780,0 тис. м ³ С ₁ – 6997,0 тис. м ³

Також наявні родовища мінеральних вод, а саме:

- Дравецьке родовище гідрокарбонатної натрієво-кальцієвої води: наразі не розробляється. Запаси затверджено Державною комісією по запасам України (протокол від 2002 року № 681). Підраховані експлуатаційні запаси за категорією В – 24,6 м³/добу; за категорією С₂ – 18,8 м³/добу.

- Баранинське родовище гідрокарбонатної натрієво-кальцієвої води: запаси затверджено Державною комісією по запасам України (протокол № 2913 від 2013 року). Балансові запаси по родовищу станом на 01.01.2018 складали: по категорії С₁ – 70,0 м³/добу. У 2014 році ПАТ «Будавтодор» отримало спецдозвіл на видобування корисних копалин (промислове розроблення родовища гідрокарбонатної натрієво-кальцієвої води із свердловина № 30-Д.

Небезпечні геологічні процеси

Згідно з даними Закарпатського обласного центру з гідрометеорології (Закарпатський ЦГМ), за період спостережень (1946-2024 рр.) за гідрологічним режимом р. Уж в м. Ужгород спостерігалось чотири небезпечно високих паводки, зі значними підтопленнями в м. Ужгород (Таблиця 6.).

Таблиця 6. Паводки в м. Ужгород за період спостережень (1946-2024 рр.)

Дата	Максимальний рівень води (см)	Максимальна витрата води (см ³ /с)	% забезпеченості по витратах води
14.12.1957	277	1680	Близько 1%
25.02.1968	275	1400	Близько 3%
17.11.1992	350	1280	Близько 4%
05.11.1998	295	1050	Близько 20%

Територія в м. Ужгород, яка обмежена вулицями О. Довженка та І. Крилова, наб. Незалежності та вулицею Братів Брацайків за звітний період під час перерахованих катастрофічних паводків від р. Уж не затоплювалась.

Управління відходами

Діяльність у сфері поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ) в межах міста Ужгород базується на положеннях документу державного планування: «Стратегія управління відходами у Закарпатській області до 2030 року». Нормативно-правову базу також складають: «Правила благоустрою міста Ужгород» (рішення IV сесії V скликання Ужгородської міської ради від 26.12.2006 № 136), якими забезпечується врегулювання прав та обов'язків всіх учасників правовідносин у сфері благоустрою громади міста; рішення виконавчого комітету Ужгородської міської ради від 13.05.2020 №192 «Про затвердження норм надання послуг з вивезення побутових відходів у місті Ужгород».

Утворювачами твердих побутових відходів в межах міста є населення, підприємства, організації, установи та інші суб'єкти господарювання населеного пункту. Морфологічний склад ТПВ представлений на Рис. 12.

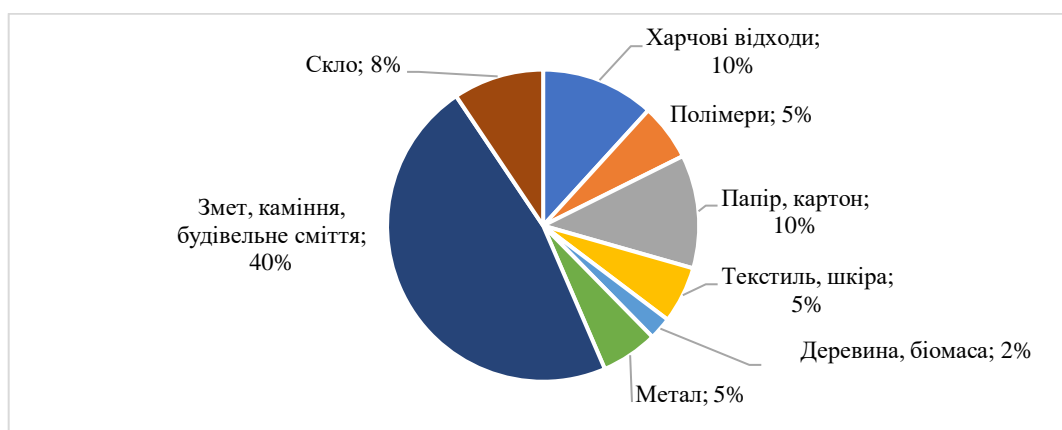

Рис. 12. Усереднений морфологічний склад твердих побутових відходів м. Ужгород (за даними Звіту про стратегічну екологічну оцінку Проекту «Продовження виконання (завершення) робіт із розроблення проекту містобудівної документації «Внесення змін до генерального плану м. Ужгород (у частині актуалізації вихідних даних та проектних рішень)»)

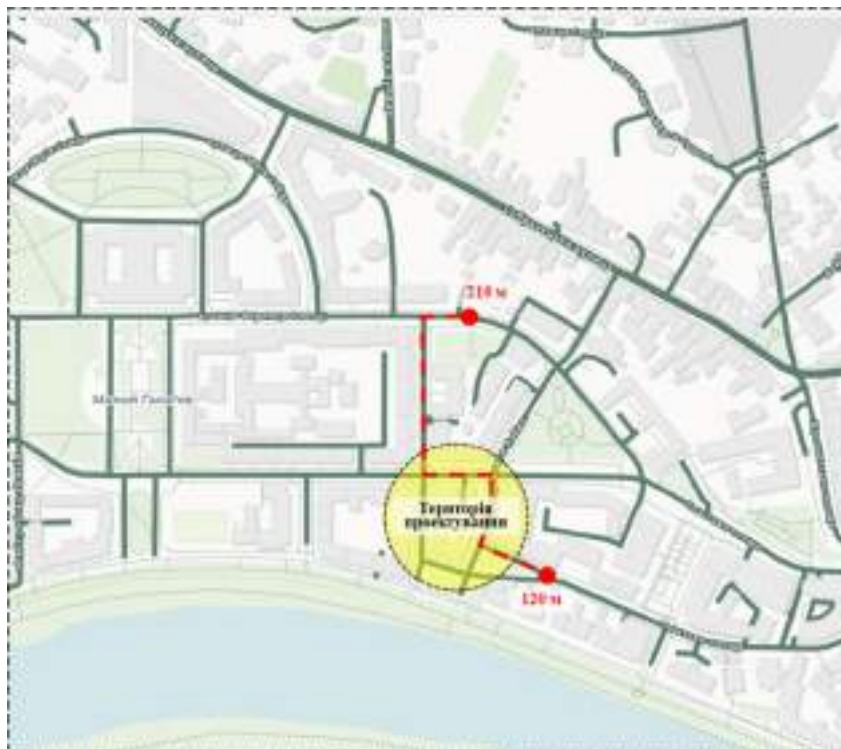
Зараз діяльність у сфері поводження з побутовими відходами здійснює ТОВ «АВЕ-Ужгород».

Збирання побутових відходів в межах міста здійснюється переважно контейнерним методом.

Для збирання ТПВ на території домогосподарств одноквартирної забудови ТОВ «АВЕ-Ужгород» надає на безоплатній основі контейнери об'ємом 120 л.

Загалом для збирання ТПВ на території житлової забудови міста влаштовано 134 контейнерних майданчика на яких розташовано 529 контейнерів типу ЄВРО об'ємом 1,1 м³ кожен.

На *Рис. 13.* зображено віддаль від найближчих сміттєзбірних майданчиків до території проєктування.

Рис. 13. Схема розташування сміттєзбірних майданчиків

Великогабаритні відходи згідно з «Правилами благоустрою міста Ужгород» збираються в окремо визначених місцях до спеціальних контейнерів, в подальшому завантажуються на самоскиди і вивозяться. В схемі санітарного очищення міста наразі використовуються 20 контейнерів для великогабаритного сміття з різноманітними об'ємами 5–7–15–30 м³.

У межі м. Ужгород запроваджено інноваційні рішення щодо сортування та збирання твердих побутових відходів, а саме облаштовано два майданчики для підземного збирання ТПВ за адресами: вул. Гойди, пров. Театральний. Такі системи – це безпечний, екологічний та гігієнічний спосіб збирання та тимчасового зберігання відходів.

Система поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ) в м. Ужгороді передбачає збирання та вивезення відходів до місця їх подальшого зберігання, а саме до полігону твердих побутових відходів (Паспорт місця видалення відходів (МВВ) від 19.02.2008 №5-а). Полігон розташований за межею міста на відстані 9

км у південно-східному напрямку поблизу с. Барвінок Ужгородського району. Віддаленість від найближчого населеного пункту 2,3 км. Загальна площа земельної ділянки, яку займає полігон – 9 га. Розміри санітарно-захисної зони у 500 м від місця видалення відходів витримано.

Від початку експлуатації і до 01.01.2023 загальний обсяг захоронених на полігоні ТПВ відходів становить 5708066 м³/1 141 613 т. Заповнення полігону оцінюється у 99%.

Для санітарного очищення використовується 15 одиниць техніки, у тому числі: 11 сміттєвозів та 7 бортових машин. Амортизаційний знос техніки оцінюється у 40%.

Біорізноманіття, в тому числі природоохоронні території та об'єкти

Флора та фауна регіону опрацювання

За загальними ботаніко-географічними рисами рослинного покриву територія області, зокрема ділянка опрацювання, належить до Карпатської підпровінції Середньоєвропейської провінції Європейської широколистяної області. Закарпатська низовина належить до Центральноєвропейської флористичної провінції.

Поширення рослинного покриву відповідно до територіальних умов є наступним:

- Пояс передгірних широколистих лісів: рослинний покрив утворюють переважно ліси дуба звичайного (*Quercus robur*) та скельного (*Quercus petraea*), змішані дубово-грабові, ялицево-дубові, буково-дубові.

- Нижньо-гірський пояс букових, ялицево-букових та ялицево-смереково-букових лісів: поширений також явір (*Acer pseudoplatanus*), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.), ясен звичайний (*Fraxinus excelsior* L.), в'яз гірський (*Ulmus glabra* Huds.).

- Верхньо-гірський пояс смерекових і мішаних буково-смерекових, ялицево-буково-смерекових і буково-ялицево-смерекових лісів

- Субальпійський пояс з корінною чагарниковою рослинністю: сосна гірська (*Pinus mugo*), вільха зелена (*Alnus viridis*), ялівець сибірський (*J. communis* subsp. *alpina*), рододендрон східний карпатський (*Rhododéndron myrtifólium*).

- Альпійський пояс: рододендрон (*Rhododendron*), верба трав'яниста (*Salix herbacea*), осока вічнозелена (*Carex sempervirens*).

У лісових насадженнях твердолистяні породи становлять 66,8% (в тому числі 57,2% – бук), хвойні – 27,9% (в тому числі ялина – 26,4%), м'яколистяні та інші породи – 5,3%. За віковою структурою переважають молодняки (22,8%) та середньовікові насадження (45,4%). Пристигаючі породи складають 11,5%, а стиглі і перестійні – 20,3%.

Загалом в області поширені понад дві тисячі видів рослин та грибів, серед яких станом на 2023 рік 321 вид належить до Переліку видів рослин, що

підлягають особливій охороні на території регіону, а 237 – до додатків до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Таблиця 7.).

Таблиця 7. Види рослин та грибів, що охороняються (складено за Екологічним паспортом Закарпатської області за 2023 рік)

Назва природоохоронного документу	2021 рік	2022 рік	2023 рік
Загальна кількість видів рослин та грибів регіону, од.	2027	2027	2027
Кількість видів рослин та грибів, занесених до Червоної Книги України, од.	-	-	-
Кількість видів рослин, занесених до Переліку видів рослин, що підлягають особливій охороні на території регіону, од.	321	321	321
Кількість видів рослин та грибів, занесених до додатків до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі	237	237	237
Кількість видів рослин та грибів, занесених до додатків до Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	-	-	-

Представниками інвазійних видів є амброзія полинолиста (*Ambrosia artemisiifolia* L.), робінія звичайна (*Robinia pseudoacacia* L.), золотушник канадський (*Solidago canadensis* L.) тощо.

У сучасній фауні Закарпатської області налічують понад 30 тис. видів. Серед безхребетних є представники понад 20 типів організмів, з яких більшість – найпростіші. Налічується близько 400 видів хребетних тварин, ссавців – 80 видів, птахів – 287 видів, з яких 197 гніздуючих, 10 видів плазунів, 16 земноводних, 60 риб, 100 молюсків.

У річці Уж, що протікає поблизу ділянки проектування, поширена марена звичайна (*Barbus barbus*), пічкур дунайський (*Romanogobio uranoscopus*), підуст звичайний (*Chondrostoma nasus*), форель струмкова (*Salmo trutta*), рибець звичайний (*Vimba vimba*), чіп звичайний (*Zingel zingel*), головень європейський (*Squalius cephalus*).

Станом на 2023 рік 12 видів тварин занесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES); 237 – до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція); 21 – до додатків до Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, CMS); 21 – до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS) (Таблиця 8.).

Таблиця 8. Види тварин, що охороняються (складено за Екологічним паспортом Закарпатської області за 2023 рік)

Назва природоохоронного документу	2021	2022	2023
Загальна кількість видів тварин, занесених до Червоної Книги України, од.	163	163	163
Загальна кількість видів тваринного світу на території області, що охороняються, од.	-	-	-
Кількість видів тварин, занесених до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), од.	12	12	12
Кількість видів тварин, занесених до Конвенції про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція), од.	237	237	237
Кількість видів тварин, занесених до до додатків до Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, CMS), од.	21	21	21
Кількість видів тварин, що охороняється відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), од.	-	-	-
Кількість видів тварин, що охороняється відповідно до Угоди про збереження популяцій європейських кажанів (EUROBATS)	21	21	21

Природоохоронні території та об'єкти

Згідно з ЗУ «Про природно-заповідний фонд України», природно-заповідний фонд становлять ділянки суші і водного простору, природні комплекси та об'єкти яких мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонових моніторингу навколишнього природного середовища.

У межах міста Ужгород наявні 15 об'єктів ПЗФ, серед яких лише ботанічний сад має загальнодержавне значення (Таблиця.9.).

Таблиця 9. Об'єкти ПЗФ м. Ужгород станом на 01.01.2024 (складено на основі Переліку територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення, розташованих у Закарпатській області станом на 01.01.2024 року)

Назва об'єкта ПЗФ	Тип	Площа	Адміністративне розташування та місцезнаходження об'єкта ПЗФ	Назва підприємства, організації, установи - землекористувача (землевласника), у віданні якого знаходиться об'єкт ПЗФ	Рішення, згідно з яким створено (оголошено) даний об'єкт ПЗФ, змінено його площу тощо
Ботанічні сади					
Ботанічний сад Ужгородського державного університету (Ботанічний сад УжНУ)		86,414	м. Ужгород, вул, Ольбрахта 6, вул, Тімірязєва	УжНУ	ПРМ УРСР від 22.07.1983 р. № 31, Ріш ОВК від 23.10.1984 р. № 253
Пам'ятки природи					
Кипарис болотний	Ботанічна	0,02 га	м.Ужгород, вул. Собранецька, 96, Державна установа «Закарпатський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України»	Державна установа «Закарпатський обласний центр контролю та профілактики хвороб Міністерства охорони здоров'я України»	Ріш.ОВК від 23.10.1984 № 253

Ясен Масарика	Ботанічна	0,0016	м. Ужгород, наб. Незалежності, 2, Ужгородська міська рада (ТГ)	Ужгородська міська рада (ТГ)	Рішення обласної ради від 12 серпня 2011 року № 265
Свердловина №221	Гідрологічна	0,3	м.Ужгород, Ужгородська міська рада (ТГ)	Ужгородська міська рада (ТГ)	Ріш. ОВК від 23.10.1984 р. № 253
Джерело №1	Гідрологічна	0,3	м. Ужгород	Ужгородська міська рада (ТГ)	Ріш. ОВК від 23.10.1984 р. № 253 (знаходиться на території ботанічного саду загальнодержавного значення "Ботанічний сад УжНУ)
Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва					
Підзамковий		4,0	м. Ужгород, вул. Підградська, 33, Ужгородська міська рада (ТГ)	Ужгородська міська рада (ТГ)	Ріш. ОВК від 23.10.1984 р. № 253, Ріш. облради від 26.05.2011 р. № 220
Боздоський		73,7569	м. Ужгород, вул. Боздошська дорога, 5	Ужгородська міська рада (ТГ)	Ріш. ОВК від 23.10.1984 р. № 253, Ріш. облради від 04.12.2008 р. № 708, Ріш. облради від 26.05.2011 р. № 220
Палісадник обласної лікарні		0,7	м.Ужгород, вул. Перемоги, 22	Обласна лікарня	Ріш. ОВК від 23.10.1984 р. № 253
Сквер міськлікарні		0,4	м. Ужгород, вул. Ференца Ракоці, 3-5 (0,1423 га) пл. Жупанатська (0,2577 га)	Комунальне некомерційне підприємство "Ужгородська міська дитяча клінічна лікарня" Ужгородської міської ради (0,1423 га) та Ужгородська міська рада (0,2577 га)	Ріш. ОВК від 25.07.1972 р. № 243
Палісадник університетської бібліотеки		0,5	м. Ужгород, вул. Капітульна, 9	Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»	Ріш. ОВК від 25.07.1972 р. № 243

Алея липи на набережній річки Уж		1,0	м. Ужгород, набережна Незалежності, Ужгородська міська рада (ТГ)	Ужгородська міська рада (ТГ)	Ріш. ОВК від 25.07.1972 р. № 243
Партерний сквер		2,0	м. Ужгород, площа Народна	Ужгородська міська рада (ТГ)	Ріш. ОВК від 25.07.1972 р. № 243
Палісадник Хімкорпусу держуніверситету		0,2	м. Ужгород, вул. Фединця, 53	Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»	Ріш. ОВК від 18.11.1969 р. № 414
Рокарій ЗАТ «Закарпатліс»		0,51	м. Ужгород, вул. Собранецька, 60, Товариство з обмеженою відповідальністю «Магістраль ЛТД»	Товариство з обмеженою відповідальністю «Магістраль ЛТД»	Ріш. облради від 11.01.2002 р. № 377
Парк культури і відпочинку		1,0	м. Ужгород	ПРАТ "Модуль"	Ріш. ОВК від 23.10.1984 р. № 253

У ЗУ «Про екологічну мережу України» зазначено, що структурні елементи екомережі – території екомережі, що відрізняються за своїми функціями. До структурних елементів екомережі належать ключові, сполучні, буферні та відновлювані території. Ключові території забезпечують збереження найбільш цінних і типових для даного регіону компонентів ландшафтного та біорізноманіття. Сполучні території (екокоридори) поєднують між собою ключові території, забезпечують міграцію тварин та обмін генетичного матеріалу. Буферні території забезпечують захист ключових та сполучних територій від зовнішніх впливів. Відновлювані території забезпечують формування просторової цілісності екомережі, для яких мають бути виконані першочергові заходи щодо відтворення первинного природного стану.

Територія опрацювання розташована за межами екологічних коридорів та екологічних ядр.

Територія проектування не входить до об'єктів природно-заповідного фонду та елементів Смарагдової мережі (Рис. 14.). Найближчим об'єктом Смарагдової мережі відносно ділянки проектування є «Притисянський» (площа – 5 392,0 га; SiteCode: UA0000113).

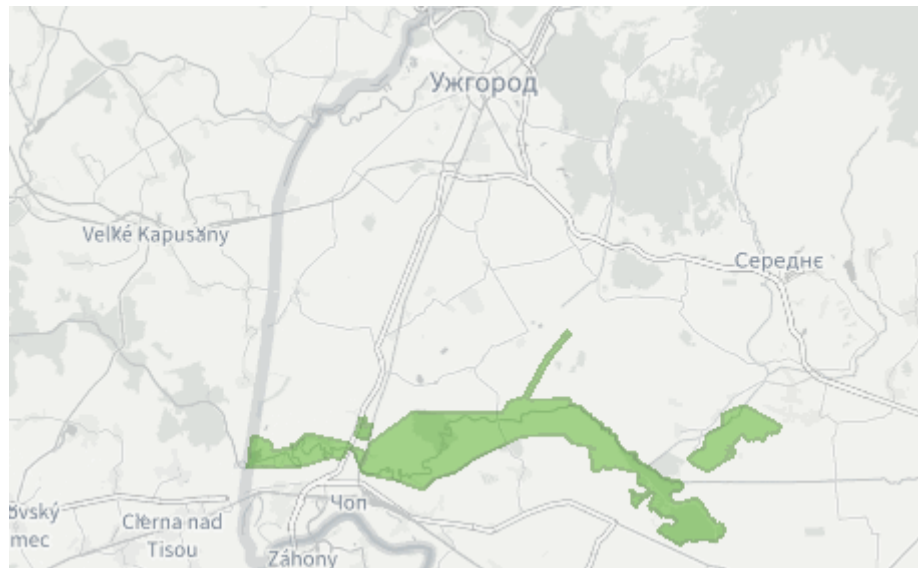

Рис. 14. Об'єкти Смарагдової мережі поблизу території проектування
Викопіювання із сайту: <https://emerald.eea.europa.eu/>

Безпека життєдіяльності населення та його здоров'я

Безпека життєдіяльності населення

За даними виконавчого комітету Ужгородської міської ради територія проектування перебуває в зонах небезпеки та найбільш можливих надзвичайних ситуацій (НС), які можуть виникнути в місті:

- НС унаслідок аварії з викиданням (загрозою викидання), утворенням і розповсюдженням небезпечно-хімічних речовин (хлору) під час їх вироблення, перероблення чи зберігання (захоронення). Територія потрапляє в зону хімічного

забруднення та розташована на відстані 2,04 км. від місцезнаходження хімічно-небезпечного об'єкта який використовує у своїй діяльності НХР (хлор);

- НС, пов'язана з землетрусом. Згідно з картою сейсмічного районування м.Ужгород розташований у сейсмонебезпечній зоні, де може бути землетрус силою до 7 балів;

- НС унаслідок пожеж, вибухів у будівлях і спорудах при збройному конфлікті при застосуванні авіаційних, ракетних нападах ворога, можливих обстрілах та інших терористичних актах.

У місті наявні 10 збірних пунктів евакуації (ЗПЕ) за наступними локаціями:

- 1) м. Ужгород, вул. Степана Мартина, 3 – Центр професійно-технічної освіти;
- 2) м. Ужгород, вул. Нахімова, 3 – Ужгородська початкова школа «Ялинка»;
- 3) м. Ужгород, вул. Підгірна, 43 – Ужгородський мистецький ліцей «Перспектива» (ЗОШ № 2);
- 4) м. Ужгород, пл. Шандора Петефі, 15 – Ужгородський ліцей № 9;
- 5) м. Ужгород, вул. Василя Комендаря, 48 – Ужгородська початкова школа «Престиж»;
- 6) м. Ужгород, вул. Дворжака, 41 – Ужгородський ліцей № 7;
- 7) м. Ужгород, вул. Сільвая, 3 – Ужгородський ліцей «Лідер»;
- 8) м. Ужгород, вул. 8- го Березня, 44 Ужгородський ліцей ім. А. Волошина;
- 9) м. Ужгород, Київська Набережна, 16 – Ужгородський ліцей № 5;
- 10) м. Ужгород, вул. Івана Франка, 1 КНП «Стадіон «АВАНГАРД».

Місця розташування проміжних пунктів евакуації (ПрПЕ) та приймальних пунктів евакуації:

- 1) м. Ужгород, вул. Ф. Ракоці, 2 – Гуманітарний центр «Совинне гніздо»;
- 2) м. Ужгород, вул. А. Дворжака – Ужгородський ліцей №7 Ужгородської міської ради;
- 3) м. Ужгород, вул. Марії Заньковецької, 66 – Ужгородський ліцей «Імідж» (ЗОШ №19) Ужгородської міської ради;
- 4) м. Ужгород, вул. Івана Сільвая, 3 – Ужгородський ліцей «Лідер» (ЗОШ №20) Ужгородської міської ради;
- 5) м. Ужгород, вул. Івана Франка, 1 Комунальна установа «Стадіон «АВАНГАРД» Ужгородської міської ради;
- 6) м. Ужгород, вул.8-Березня, 44 – Ужгородський ліцей ім. А. Волошина Ужгородської міської ради;
- 7) м. Ужгород, Київська Набережна, 16 – Ужгородський ліцей № 5 Ужгородської міської ради;
- 8) м. Ужгород, вул. Сергія Мартина, 3 – Центр професійно-технічної освіти;
- 9) м. Ужгород, вул. Адмірала Нахімова, 3 – Ужгородська початкова школа «Ялинка» Ужгородської міської ради;
- 10) м.Ужгород, вул.Підгірна, 43 – Ужгородський мистецький ліцей «Перспектива» (ЗОШ № 2) Ужгородської міської ради;
- 11) м. Ужгород, пл. Ш. Петефі, 15 – Ужгородський ліцей № 9 Ужгородської міської ради;

12) м. Ужгород, вул. Василя Комендаря, 48 – Ужгородська початкова школа «Престиж» Ужгородської міської ради.

Також у місті Ужгород є три маршрути евакуації:

1) сквер Лаборця, 1 – вул. Ф. Ракоці, 2 (ППЕ) – вул. Довженка – вул.Гошовського – пр. Свободи – вул. Минайська (напрямок виїзду до міст Мукачево, Чоп при аварії з НХР та інших НС));

2) сквер Лаборця, 1 – вул. Ф. Ракоці 2 (ППЕ) – вул. Собранецьська – Об'їзна дорога (напрямок руху виїзду до Оноківської ТГ та міста Перечин);

3) сквер Лаборця, 1 – вул. Ф. Ракоці, 2 (ППЕ) – вул. Довженка – вул.Гошовського – пр. Свободи – вул. Мукачівська – вул. Карпатської України (напрямок виїзду до міста Мукачево).

Інформування про НС та початок, маршрути евакуації в залежності від оперативної обстановки буде здійснюватися через систему оповіщення на території м. Ужгород та мобільний телефонний зв'язок через месенджери мобільних додатків.

Пункти надання необхідної медичної допомоги постраждалим розташовані за адресою:

- КНП «УМБКЛ» ВП «Клінічна лікарня з невідкладних станів та екстреної медичної допомоги» – м. Ужгород, вул. Грибоедова, 20;

- КНП «УМБКЛ» ВП «Клінічна лікарня планового лікування» – м. Ужгород, вул. Минайська, 71;

- КНП «УМБКЛ» ВП «Клінічна дитяча лікарня» – м. Ужгород, вул. Ференца Ракоці, 3, вул. Братів Брацайків, 6;

- КНП «Закарпатська обласна клінічна лікарня імені Андрія Новака» – м.Ужгород, вул. Капушанська, 22.

Облаштовані місця забору води для потреб пожежогасіння на території та поблизу в радіусі 500 м. відсутні.

Здоров'я населення

За існуючим станом серед регіонів України Закарпатська область займає 15 місце щодо забезпеченості лікарями на 10,0 тис. населення.

Відповідно до медичної статистичної звітності, структура захворюваності по Ужгороду за 2022 рік (захворюваність вперше) є наступною (від найбільшої кількості випадків до найменшої):

Включно доросле населення (18 років і старше):

- хвороби органів дихання;
- хвороби шкіри та підшкірної клітковини;
- хвороби системи кровообігу;
- хвороби ока та придаткового апарату;
- інфекційні та паразитарні хвороби;

- хвороби кістково-м'язової системи;
- хвороби вуха та соскоподібного відростка;
- хвороби сечостатевої системи;
- хвороби органів травлення;
- новоутворення;
- хвороби нервової системи;
- розлад психіки та поведінки.

Включно дітей (0-14 років):

- хвороби органів дихання;
- хвороби шкіри та підшкірної клітковини;
- інфекційні та паразитарні хвороби;
- хвороби ока та придаткового апарату;
- хвороби вуха та соскоподібного відростка;
- хвороби органів травлення;
- хвороби сечостатевої системи;
- хвороби ендокринної системи;
- хвороби кістково-м'язової системи;
- розлади психіки та поведінки;
- хвороби нервової системи.

Основним фактором впливу на здоров'я населення ймовірно є забруднення повітря. Основні обсяги забруднення надходять від пересувних джерел. Це негативно впливає на стан здоров'я жителів міста, особливо дітей і людей похилого віку. Здебільшого, забруднення повітря спричиняє захворювання органів дихання.

Другим негативним фактором впливу на здоров'я населення є старі водопровідні труби, які погіршують якість питної води.

Шум, інтенсивність якого зростає біля автомагістралей та в районі аеропорту і залізничного вокзалу.

Матеріальні активи

Основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку України на 2024 – 2026 роки було схвалено постановою Кабінету Міністрів України від 15.12.2023 № 1315 «Про схвалення основних прогностичних макропоказників економічного і соціального розвитку України на 2024 – 2026 роки» (далі – Постанова №1315), показники якої було використано при бюджетних розрахунках на 2024 рік.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 №621 “Про розроблення прогностичних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проектів Бюджетної декларації та державного бюджету” (із змінами) Мінекономіки було розроблено прогноз на 2025 –

2027 роки, в процесі чого також було скориговано прогноз на 2024 рік, враховуючи уточнення статистичних даних, появу нових даних, зміну припущень, які закладаються до прогнозних розрахунків. Підготовлений прогноз було враховано при складанні проекту Бюджетної декларації на 2025 – 2027 роки, яка схвалена постановою Кабінету Міністрів України від 28.06.2024 № 751 «Про схвалення Бюджетної декларації на 2025 – 2027 роки» і містить основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України та окремі припущення на 2025 – 2027 роки (*Таблиця 10*).

Таблиця 10. Основні прогностні макроекономічні показники на 2024–2027 роки та окремі припущення до прогностних розрахунків (показники відповідають показникам, врахованим у Бюджетній декларації на 2025–2027 роки, яка схвалена постановою КМУ від 28.06.2024 № 751)

№ п/п	Показник	2023	2024	2025	2026	2027
		звіт	очіку- вання	прогноз	прогноз	прогноз
1	Валовий внутрішній продукт:					
	номінальний, млрд грн	6 537,8	7 484,7	8 466,3	10 123,2	11 782,8
	% до попереднього року	105,3	103,5	102,7	107,5	106,2
2	Індекс споживчих цін:					
	у середньому до попереднього року, %	112,9	105,4	109,7	109,9	108,0
	грудень до грудня попереднього року, %	105,1	107,9	109,5	110,4	105,9
3	Індекс цін виробників промислової продукції:					
	грудень до грудня попереднього року, %	116,2	109,8	111,1	112,4	107,8
4	Прибуток прибуткових підприємств, млрд грн	1310,7*	1 511,0	1 695,5	2 736,9	3 249,3
5	Фонд оплати праці найманих працівників і грошового забезпечення військовослужбовців, млрд грн	2068,5*	2 254,5	2 503,8	2 670,8	2 996,8
6	Середньомісячна зарплата працівників, брутто:					
	номінальна, гривень	17442	20581	24389	28197	32506
	номінальна, скоригована на індекс споживчих цін, % до попереднього року	104,1*	112,0	108,1	105,2	106,8
7	Кількість зайнятих економічною діяльністю у віці 15-70 років, млн осіб	12,2*	12,3	12,4	12,8	13,0
	Рівень безробіття населення у віці 15-70 років за методологією Міжнародної організації праці, % до робочої сили відповідної вікової групи	18,9*	18,2	17,7	17,4	16,5

№ п/п	Показник	2023	2024	2025	2026	2027
		звіт	очіку- вання	прогноз	прогноз	прогноз
8	Продуктивність праці, % до попереднього року	106,6*	103,2	101,7	103,9	104,2
9	Баланс товарів та послуг (за методологією платіжного балансу), млн дол.США	-37 737	-40 961	-40 675	-27 324	-21 058
	<i>Баланс товарів та послуг, % від ВВП</i>	-21,1	-22,3	-21,6	-12,6	-8,3
10	Експорт товарів та послуг (за методологією платіжного балансу), млн дол. США	51 093	53 478	57 229	67 311	80 273
	<i>Експорт товарів та послуг, % до попереднього року</i>	88,8	104,7	107,0	117,6	119,3
11	Імпорт товарів та послуг (за методологією платіжного балансу), млн дол.США	88 830	94 439	97 904	94 635	101 331
	<i>Імпорт товарів та послуг, % до попереднього року</i>	106,7	106,3	103,7	96,7	107,1
12	Окремі кількісні припущення					
	Обмінний курс гривні до долара США, гривень за долар США					
	в середньому за період	36,6	40,8	45,0	46,5	46,4
	на кінець періоду	38,0	42,7	45,6	45,9	46,2
	Врожай зернових культур, млн т	59,8	52,4	55,0	57,7	60,5
	Обсяг фінансової допомоги, млрд дол. США	42,5	37,5	30	18	18
	<i>у т.ч. обсяг фінансової допомоги країн ЄС в рамках проекту додаткової допомоги на відновлення для України (50 млрд євро/55 млрд дол.США), млрд євро</i>	x	16	12,5	7	2,8
	Міграційний приріст(+)/скорочення(-), млн осіб	0*	0	0,2	2,0	0,8
	Чисельність населення, млн. осіб	31,7*	31,22	31,24	32,69	33,73

*оцінка

У прогностичних розрахунках було враховано запровадження ЄС нового фінансового інструменту для України Ukraine Facility обсягом 50 млрд євро на 2024 – 2027 роки в рамках Багаторічної фінансової перспективи ЄС на 2021 – 2027 роки, який діятиме відповідно до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2024/792 від 29.02.2024 (далі – Регламент).

Для реалізації Компоненту I фінансового інструменту ЄС для України Ukraine Facility розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.03.2024 №244 схвалено План України. Він визначає порядок денний реформ на 2024 – 2027 роки, напрями для інвестицій, які сприятимуть сталому економічному зростанню та залученню фінансування для посилення потенціалу зростання країни в середньостроковій та довгостроковій перспективі. План поділено на 15 секторальних розділів, кожен з яких містить комплекс реформ та, за необхідності, інвестицій, які враховують потреби в післявоєнному відновленні, реконструкції та модернізації України.

З метою дотримання положень Ukraine Facility Планом передбачено виділення у 2024 – 2027 роках мінімум 20 % (1,05 млрд євро) безповоротної фінансової підтримки в рамках Компоненту I Ukraine Facility на потреби відновлення, реконструкції та модернізації регіональних та місцевих органів влади України, при цьому 5 % буде виділено протягом 2024 – 2025 років.

Такі інвестиції заплановані на 2024 – 2027 роки, зокрема:

- у людський капітал з метою покращення доступу до безпечної та якісної освіти, включаючи дошкільну освіту; зміцнення сфери охорони здоров'я; на відновлення, розбудову пошкодженої/зруйнованої соціальної інфраструктури;
- в енергетику задля зміцнення енергетичної інфраструктури України;
- у транспорт для будівництва, реконструкції, відновлення, модернізації та оновлення пошкоджених та зруйнованих об'єктів транспортної інфраструктури.

Окрім цього, в Україні впроваджується смарт-спеціалізація для національної промисловості України. Застосування принципів смарт-спеціалізації сприятиме трансформуванню української індустрії та виявленню унікальних функцій і активів кожного регіону.

Основною перевагою смарт-спеціалізації на рівні регіону є підвищення його конкурентоспроможності та інноваційної активності. Ключові спеціалізації українських рішень для інноваційного розвитку промисловості, у тому числі, які ґрунтуються на смарт-технологіях, нададуть внутрішньо та зовнішньоекономічні переваги для кожного регіону окремо та для країни в цілому.

Внутрішньо економічні переваги:

- визначення та фокусна підтримка «ядра бізнесу» регіону (перетин економічного, інноваційного та наукового потенціалів);
- створення «національних чемпіонів» у регіонах, кращі з них стають світовими лідерами;

- взаємодія із сусідніми регіонами – визначення пріоритетів, знаючи фокус сусідніх регіонів, «розподіл сфер» базуючись на конкурентних перевагах кожного регіону;
- рішення спільно приймаються представниками місцевих стейкхолдерів – бізнес, наука, громадський сектор, влада, що забезпечує суспільну підтримку та кооперацію;
- побудова екосистеми підтримки ядра бізнесу – наука, освіта та кадри, інфраструктура, супутні бізнеси.

Зовнішньоекономічні переваги:

- модель побудована на зрозумілій і підтвердженій ЄС методології;
- потенційний інвестор має впевненість в достовірності даних і більш вмотивований приймати рішення щодо інвестування;
- працює у 120 регіонах ЄС, з 2014 року обов'язкова для фінансування інноваційних проектів;
- стала двигуном розвитку для Польщі, Литви, Латвії, Угорщини;
- механізм фінансування проектів у рамках європейських програм (у 2021 – 2027 роках доступні 100 млрд євро Horizon та 3 млрд євро в рамках COSME) та приватних інвестицій.

Реалізація принципів смарт-спеціалізації може бути досить ефективним інструментом майбутнього розвитку, зокрема для можливості інтеграції на більш високі ступені європейських ланцюгів доданої вартості.

Об'єкти історико-культурної спадщини

У ЗУ «Про охорону культурної спадщини» зазначено, що територія пам'ятки – це територія, історично і топографічно пов'язана з розпланувально-просторовою еволюцією пам'ятки, для якої визначається спеціальний охоронний режим її використання з метою збереження цілісності пам'ятки.

Відповідно до науково-проектної документації «Історико-архітектурний опорний план м. Ужгород Закарпатської області з визначенням меж і режимів використання зон пам'яток та історичних ареалів», затвердженої наказом Міністерства культури України від 06.01.2016 №3 та наказом Департаменту культури Закарпатської обласної державної адміністрації від 14.01.2021 №7, територія проектування розташована в межах історичного ареалу м. Ужгорода та зони охорони археологічного культурного шару 2 категорії (охоплює центральну частину міста, де передбачається наявність середньовічного культурного шару, можливо палеоліту, а також виконує роль охоронної зони для пам'ятки раннього залізного віку).

Частина території опрацювання (стара забудова скверу Лаборця (колишня пл. Пушкіна), вулиць Братів Брацкайків та Олександра Довженка), відповідно до абз. 6 ст. 1 та ст. 14-1 Закону України «Про охорону культурної спадщини» входить до території пам'ятки містобудування місцевого значення «Стара

забудова», охоронний № 2-3К, взятої на облік рішенням виконавчого комітету Закарпатської обласної ради народних депутатів від 05.02.1980 №35 «Про затвердження додаткового списку пам'яток містобудування і архітектури місцевого значення місцевого значення в Закарпатській області».

Територія земельної ділянки частково знаходиться в зоні регулювання пам'ятки історії «Будинок в якому жив і працював закарпатський український поет Ю. А. Гойда – 1959 р. ох. № 134».

Згідно з вищезазначеним, режими використання та обмеження господарської діяльності на території передбачають зберігання поточного характеру забудови у вигляді історично сформованих кварталів забудови давнього Ужгорода та дискретно розташованих кварталів малоповерхової садибної забудови сформованих в різні періоди розвитку міста.

На території зони охорони археологічного культурного шару II категорії встановлюється єдиний режим, що передбачає:

- Всі будівельні і земляні роботи в межах зони охорони археологічного культурного шару проводяться з дозволу органів охорони культурної спадщини та під наглядом фахівця-археолога.

- Погодження з відповідним органом охорони культурної спадщини передбачає обов'язкову археологічну експертизу ділянки запроєктованих земляних, будівельних або меліоративних робіт за допомогою візуального обстеження або закладання розвідкових шурфів.

- Розвідкове шурфування в межах зони повинне проводитись до початку будівельних робіт відповідно до планів розміщення будівництва. У проектно-кошторисній документації на будівництво в обов'язковому порядку передбачаються на це кошти.

- У разі виявлення залишків археологічних об'єктів обов'язковим є проведення археологічних розкопок на всій площі запроєктованих робіт.

Відповідно до частини шостої статті 32 ЗУ «Про охорону культурної спадщини», забудова територій зон охорони, буферних зон, історичних ареалів населених місць здійснюється відповідно до визначених або встановлених цим Законом режимів використання.

Згідно з частиною першою статті 36, якщо під час проведення будь-яких земляних робіт виявлено знахідку археологічного або історичного характеру, виконавець робіт зобов'язаний зупинити їхнє подальше ведення і протягом однієї доби повідомити про це відповідний орган охорони культурної спадщини на території якого проводяться земляні роботи.

У відповідності до частини першої статті 37, будівельні, меліоративні, шляхові та інші роботи, що можуть призвести до руйнування, знищення чи пошкодження об'єктів культурної спадщини, проводяться тільки після повного дослідження цих об'єктів за рахунок коштів замовників зазначених робіт.

Прогнозні зміни стану довкілля, якщо документ державного планування не буде затверджено

У Стратегія розвитку Ужгородської міської територіальної громади до 2030 року та Плані заходів на 2024-2026 роки з реалізації стратегії розвитку Ужгородської міської територіальної громади до 2030 року серед визначених цілей є підтримка малого і середнього бізнесу; комфортний і безпечний простір громади; чисте довкілля, озеленення та енергоефективність. У рамках реалізації цих цілей визначені завдання проєкту.

У випадку, якщо документ державного планування не буде затверджений, ці стратегічні цілі не будуть досягнуті в повній мірі.

Зокрема, буде продовжена тенденція щодо збільшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, що збільшує ризики для навколишнього середовища і здоров'я людей.

Ймовірний опосередкований вплив внаслідок збільшення ризику забруднення ґрунтового покриву у випадку невирішення питання з організацією території.

Отже, незатвердження документа державного планування не сприятиме розвитку населеного пункту.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Стан довкілля та умови життєдіяльності населення є комплексними показниками, які залежать від стану повітряного та водного середовищ, земельних та лісових ресурсів, заповідних територій, підтримки біорізноманіття. Від напряму змін цих показників залежить рівновага природних екосистем та збалансованість подальшого екологічного та соціально-економічного розвитку території опрацювання.

Проектом передбачається будівництво об'єкту готельного типу, апартаментів, громадського будинку тощо, висотністю, що не перевищує 5 поверхів зі збереженням традиційного характеру середовища історичного населеного місця з використанням підземного простору для влаштування паркінгу. Враховано історико-архітектурний опорний план міста Ужгород, а саме дотримано граничну висоту будівлі. Планувально-просторові обмеження щодо охорони культурної спадщини, які є результатом розроблення історико-архітектурних опорних планів є обов'язковою інформаційною базою для розроблення містобудівної документації на місцевому рівні. Проектований об'єкт гармонійно вписується в наявний архітектурний ансамбль, не порушуючи загальний стиль та характер забудови.

Рис. 15. Візуалізація території проектування

Проектними рішеннями передбачено перенесення ШРП у південному напрямку на окремо відведену ділянку.

По вул. Братів Брацкайків та Героїв Небесної Сотні передбачається влаштування паркувальних місць для легкового транспорту з передбаченням умов інклюзивності.

При будівництві підземного паркінгу необхідно провести дослідження щодо глибини залягання підземних вод та встановити ефективну систему водовідведення. Також необхідно при проведенні будівельних робіт забезпечити захист наявних інженерних мереж.

Комплексний благоустрій озелених територій буде виконуватись шляхом видалення зелених насаджень, які мають аварійний стан та перевищили нормативний вік. Замість цих зелених насаджень будуть висаджені нові, які представляють породи з посиленими властивостями очищувати повітря та відводу стічних вод. Для озеленення використати асортимент дерев, чагарників і квітів, що відповідають умовам, які складаються у межах проекрованої території..

Проектом передбачено упорядкування руху на вулицях Братів Бращайків та Героїв Небесної Сотні.

Згідно п.13.2.3 ДБН Б.2.2-12:2019 При розробленні науково-проектної та містобудівної документації забезпечується:

- збереження ландшафтних якостей, пейзажних характеристик та цінного розпланування територій у сукупності з елементами історичного благоустрою та озеленення, основних композиційних прийомів системи планування, властивих певним територіям історичної забудови (периметральна суцільна забудова кварталів, вільне розташування архітектурних об'єктів тощо);

- композиційну підпорядкованість забудови існуючим історичним архітектурним (містобудівним) домінантам, тобто збереження або покращення візуального сприйняття найбільш соціально, функціонально або естетично значущих споруд архітектурними та містобудівними засобами;

- збереження традиційного характеру середовища шляхом композиційної узгодженості нової (або реконструйованої) забудови з історичною за силуетом, масштабом, основними прийомами й засобами архітектурної композиції (включаючи пропорції, ритм, тектоніку), кольором, лицьовими матеріалами тощо;

- збереження чергування відкритих просторів із забудованими територіями для забезпечення видового розкриття об'єктів культурної спадщини, підсилення естетичних характеристик і композиційних особливостей історичної забудови, виявлення й відновлення композиційно-візуальних зв'язків між історичними архітектурними домінантами, рядовою забудовою та ландшафтом;

- збереження середньої поверховості та щільності історичної забудови.

Проектними рішеннями передбачено створення додаткових пішохідних зв'язків за допомогою влаштування тротуарів та пішохідних переходів. Для забезпечення інклюзивності у місцях перетину пішохідної та проїзної частини передбачається пониження бордюрного каменю (Рис. 16.).

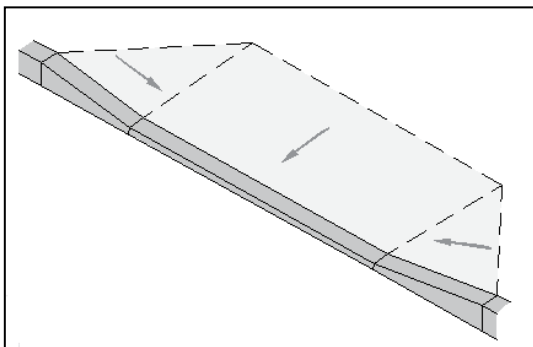

Рис. 16. Схема пониження бордюрного каменю

Систему пожежогасіння необхідно проєктувати відповідно до ДБН В.2.5-56:2014 «Системи протипожежного захисту». До системи необхідно включити внутрішній протипожежний водопровід, розташований на кожному поверсі та підключений до централізованої мережі водопостачання. Також рекомендовано встановити систему автоматичного пожежогасіння.

Таблиця 11. Території, які ймовірно зазнають впливу внаслідок зміни їх функціонального призначення відповідно до проєктних рішень містобудівної документації

Функціональне призначення території	Планована зміна призначення території	Площа
Для будівництва і обслуговування багатоквартирного житлового будинку; для будівництва та обслуговування об'єктів туристичної інфраструктури та закладів громадського харчування; для будівництва та обслуговування інших будівель громадської забудови; для розміщення та постійної діяльності Збройних Сил; для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд технічної інфраструктури (виробництва та розподілення газу, постачання пари та гарячої води, збирання, очищення та розподілення води)	Проектowana забудова	420 м ²
Земельні ділянки загального користування, які використовуються як зелені насадження загального користування	Озеленені ділянки	0,1170 га
Земельні ділянки загального користування, які використовуються як вулиці, майдани, проїзди, дороги, набережні	Машино-місця для легкового транспорту наземні	15 м/м
Земельні ділянки загального користування, які використовуються як вулиці, майдани, проїзди, дороги, набережні	Машино-місця для легкового транспорту підземні	12 м/м
Загальна площа території проєктування		0,5299 га

На підставі розробленої містобудівної документації в межах земельних ділянок встановлюється обмеження у використанні земельних ділянок:

- 01.02.1 Охоронна зона пам'ятки культурної спадщини;
- 01.02.4 Зона охорони археологічного культурного шару
- 01.03 Охоронна зона навколо (уздовж) об'єкта транспорту
- 01.04 Охоронна зона навколо (уздовж) об'єкта зв'язку
- 01.05 Охоронна зона навколо (уздовж) об'єкта енергетичної системи;
- 01.08 Охоронна зона навколо інженерних комунікацій;
- 05.02 Прибережна захисна смуга вздовж річок, навколо водойм та на островах;
- 06.01.1 Території в червоних лініях;
- 06.06.2 Історичний ареал населеного місця;
- 16.01 Пам'ятки культурної спадщини та/або їх території

Загалом можна визначити наступний вплив на територію:

- незначний вплив на атмосферне повітря спричинять викиди під час будівельно-монтажних робіт та транспорту.

- шумове забруднення від руху транспорту;

- водні об'єкти відсутні на території проектування; під час функціонування об'єкту можливе збільшення використання водних ресурсів для побутових потреб; передбачається підключення до існуючої мережі водопостачання та водовідведення;

- генеруються харчові відходи, пакувальні, побутові відходи;

- можливе незначне забруднення ґрунтового покриву хімічними мийними засобами;

- вплив на надра не очікується;

- планована діяльність не передбачає розвиток екзогенних геологічних процесів таких, як підтоплення, селенебезпечні, зсувонебезпечні;

- незначний вплив на флору можливий під час будівельних робіт внаслідок механічного порушення рослинного покриву. Експлуатація об'єкту не передбачає негативних змін рослинного і тваринного світу;

- природоохоронні території не зазнають впливу внаслідок проекрованої діяльності, оскільки в межах території ДПТ відсутні об'єкти природно-заповідного фонду;

- значний вплив на біорізноманіття не очікується;

- оскільки документ державного планування передбачає економічний розвиток території та враховує екологічні особливості ділянок, функціонування проектового об'єкту ймовірно матиме позитивний вплив на матеріальні активи;

- діяльність проектового об'єкта не матиме значного негативного впливу на здоров'я населення;

- негативний вплив на об'єкти культурної спадщини не передбачається.

Таким чином, можна зробити наступний висновок: ризики впливу на довкілля та здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, є незначними та не погіршать наявну екологічну ситуацію території.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Під час розробки звіту про стратегічну екологічну оцінку були визначені основні екологічні проблеми регіону проектування та впливи від виконання документу державного планування. Результати представлені в *Таблиці 12*.

Таблиця 12. Основні екологічні проблеми та ризики впливу на здоров'я населення

Основні екологічні проблеми і ризики	Характеристика проблем і ризиків	Територіальна прив'язка	Проектні рішення МД
Забруднення атмосферного повітря	Збільшення викидів забруднюючих речовин пересувними джерелами	Магістральні вулиці загальноміського та районного значення; ділянки виробничого призначення; головні споруди системи централізованого тепло-енергопостачання; проектні виробничі території	Система організації дорожнього руху в межах розробки детального плану; дотримання планувальних обмежень
Забруднення водних об'єктів	Недостатня якість очищення стічних вод на каналізаційних очисних спорудах	Сельбищна територія, промислова зона	Передбачається підключення до існуючої мережі водопостачання та водовідведення
	Скид поверхневих вод (дощових, талих) без очистки	Сельбищна територія, промислово-комунальні зони міста, заплавні території	Наведені заходи у Розділі 7.

Недосконала система поводження з відходами	Відсутність ефективної системи поводження з ТПВ, значний відсоток захоронення, наявність несанкціонованих звалищ	Територія міста	Операції щодо збирання та тимчасового зберігання відходів будуть проводитись з дотриманням норм екологічної безпеки та ЗУ «Про управління відходами»
Вплив на біорізноманіття	Скорочення площ зелених насаджень	Ділянки в регіоні території проектування	В місця з озеленення передбачена реконструкція зелених насаджень. Згідно проекту площа озеленення – 0,1240 га. Це становить 13% від загальної площі опрацювання.
Погіршення здоров'я населення	Забруднення атмосферного повітря, переважно викидами забруднюючих речовин від автотранспорту	Сельбищна територія	Будівництво внутрішніх доріг з метою зменшення транспортного руху; впровадження екологічно безпечних технологій
	Безпека населення	Сельбищна територія, ділянки автошляхів	На вулицях Братів Брацайків та Героїв Небесної Сотні пропонується влаштувати односторонній рух, що підвищить безпеку дорожнього руху в цій зоні. Також передбачено нанесення дорожньої розмітки з урахуванням запланованих зон для розміщення транспорту.

Характеристика екологічних проблем регіону проектування:

Атмосферне повітря

Забруднення атмосферного повітря відбувається через викиди від стаціонарних і пересувних джерел. Забруднення повітря від стаціонарних джерел відбувається переважно в межах санітарно-захисних зон від промислово-комунальних ділянок, найбільша кількість яких зосереджена в промвузлах, що розташовані переважно у східній та південній частинах міста.

Захист озонового шару

Однією з глобальних екологічних проблем, яка стосується, зокрема, і території проектування, є утворення озонних дір. Озонні "діри" – локальні ділянки озоносфери, де концентрація озону істотно (на 40...50%) менша, ніж звичайна. Їхня поява становить небезпеку як для навколишнього середовища, так і здоров'я населення.

З метою подолання цієї проблеми Україна приєдналася до Монреальського протоколу.

Значне руйнування озонового шару спричиняють хлорфторвуглеці, що призвело до їх поступового вилучення з виробництва та використання згідно з Монреальським протоколом. Хлорфторвуглеці (ХФВ), також відомі як фреони, раніше широко використовувалися у різних продуктах та процесах через їх стабільність, нетоксичність та ефективність.

Ось декілька категорій продуктів, які містили або могли містити ХФВ:

1. Холодильники та морозильники – використовували ХФВ як холодоагенти (найчастіше ХФВ-12).
2. Кондиціонери – в автомобільних кондиціонерах, а також у системах кондиціонування повітря для будівель і промислових установок використовували ХФВ-22 та інші види ХФВ.
3. Аерозольні спреї – аерозолі для косметичних, медичних, побутових та промислових потреб раніше використовували ХФВ як пропеленти.
4. Пінопласти – у виробництві пінополіуретану та інших видів пінопластів використовували ХФВ як спінювальні агенти.
5. Розчинники – ХФВ використовувалися як розчинники у різних промислових процесах, включаючи очищення електроніки та виробництво медичного обладнання.

Стосовно захисту озонового шару рекомендується:

- ✓ заохочення населення до використання продуктів, що не містять озоноруйнуючих речовин (наприклад, заміна продуктів з хлорфторвуглецями (ХФВ) на екологічно безпечні альтернативи);
- ✓ безпечна утилізація озоноруйнівних речовин, зокрема обладнання, яке використовувало ХФВ;
- ✓ використання енергозберігаючих технологій та обладнання, що знижує потребу в охолоджуючих речовинах.

Водне середовище

Забруднення зумовлене скидами недостатньо очищених стічних вод у водойми з міських очисних споруд. Джерелом забруднення є також стік зливових вод, що формується на території міста з недостатнім розвитком мереж дощової каналізації.

Окрім того, актуальна проблема підтоплення деяких територій Ужгорода. Наявність ділянок, що зазнають підтоплення (біля 112,4 га), погіршує загальний санітарний стан, що провокує виникнення небезпечного для здоров'я населення явища – анофелогенності водойм (масовий виплід кровососів).

Поводження з відходами

Відсутність ефективної системи санітарного очищення території міста створюють передумови для утворення стихійних звалищ, що погіршує санітарно-гігієнічні умови середовища.

Характеристика стану здоров'я населення.

Зазначені ризики водночас є основними серед потенційних впливів на стан здоров'я населення.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Суб'єкти містобудівної діяльності повинні дотримуватися встановлених екологічним законодавством і нормативно-технічними документами вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки території в цілому.

Відповідно до нормативно-правової бази України було прийнято ряд зобов'язань:

- 1) узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища в рамках проведення процедури;
- 2) пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- 3) виконання ряду заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- 4) проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;
- 5) забезпечення загальної доступності матеріалів детального плану території та самого звіту СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації» шляхом надання їх за запитом на інформацію, оприлюднення на веб-сайті органу місцевого самоврядування;
- 6) у звіті СЕО надання інформації щодо обґрунтованого нормування впливу планової діяльності на навколишнє природне середовище;
- 7) компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;
- 8) оцінка ступеню антропогенної змінності територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;
- 9) поєднання заходів стимулювання і відповідальності у справі охорони навколишнього природного середовища;
- 10) використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів об'єкту для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля.

Зобов'язання щодо охорони навколишнього природного середовища при функціонуванні проєктованого об'єкту мають передбачати наступне:

Атмосферне повітря:

- контроль обсягів викидів забруднюючих речовин та дотримання нормативів гранично-допустимих викидів;
- здійснення контролю за точним дотриманням технологічного регламенту роботи обладнання;
- дотримання заходів щодо попередження загазованості повітря – всі машини, що працюють на будмайданчику з двигунами внутрішнього згорання повинні бути перевірені на токсичність вихлопних газів.

При необхідності здійснення інструментальних досліджень забруднення атмосферного повітря та акустичного режиму (рівнів шуму) на проєктованій території внаслідок руху автотранспорту на наступних стадіях проєктування, під час будівництва та експлуатації рекомендовано дотримуватись вимог пп.8.4, 8.39 ДСП від 19.06.96р. №173 «Державні санітарні правила та забудови населених пунктів», а саме:

- оцінка якості атмосферного повітря здійснюється на підставі аналізу інформації, одержаної шляхом інструментальних замірів вмісту шкідливих домішок на стаціонарних, маршрутних, підфакельних постах спостереження відповідно до вимог «Руководства по контролю за загрязнением атмосферы» і прогнозних розрахунків очікуваного рівня вмісту шкідливих речовин, що виконані згідно з діючими нормативно-методичними документами;
- гігієнічна оцінка акустичного режиму здійснюється на основі побудованих на розрахункових або інструментальних даних карт розподілу рівнів звуку вулично-дорожньої мережі, крупних промислових підприємств, аеропортів та інших об'єктів, карт зон акустичного дискомфорту територій поблизу основних джерел акустичного забруднення, що розробляються у складі генеральних планів міст і сільських поселень, проєктів детального планування і забудови житлових районів, громадських центрів і комплексів, а також на основі спеціально виконаних цільових натурних досліджень.

Додаткові організаційні, планувальні, інженерно-технічні чи інших заходи щодо захисту жителів прилеглої житлової забудови від впливу забруднення повітря та шуму варто визначати відповідно до вимог пп.8.9, 8.43 ДСП від 19.06.96р. №173 «Державні санітарні правила та забудови населених пунктів»:

- для зниження рівня забруднення атмосферного повітря необхідно передбачати заходи планувального, технологічного, санітарно-технічного і організаційного характеру, а саме:
  - виведення із житлової забудови (або перепрофілювання) промпідприємств, що несприятливо впливають на повітряне середовище сельбищної території;
  - максимальне використання безвідходних і маловідходних технологічних процесів з обґрунтуванням досяжності рішень, що приймаються;
  - впровадження технологічного чи санітарно-технічного обладнання, що забезпечує вловлювання, утилізацію, знешкодження викидів і відходів або повне їх виключення;
  - регулювання викидів шкідливих речовин в атмосферу з урахуванням прогнозу несприятливих метеорологічних умов;

- створення об'їзних доріг для транзитного транспорту, будівництво автомобільних доріг вантажного призначення в промислово-складських зонах, організацію безупинного руху за принципом «зеленої хвилі», впровадження нейтралізаторів відпрацьованих газів, заборону використання у великих містах і курортних центрах етилованого бензину.

➤ для зниження вкладу вулично-дорожньої та транспортної мережі в загальне акустичне навантаження на населення необхідно використовувати:

- раціональні планувальні прийоми, що виключають проходження магістральних вулиць через сельбищну територію з високою густиною населення, рекреаційні і санаторно-курортні зони;

- штучні та природні акустичні екрани;

- звукозахисні споруди або захисні елементи в спорудах першого ешелону забудови.

При проєктуванні системи вулично-дорожньої і транспортної мережі населеного пункту перевага повинна надаватись варіантам, які знижують загальну площу зони акустичного дискомфорту і враховують щільність населення, яке проживає на ній зараз і на перспективу.

Шумове навантаження:

- використання сучасного обладнання з низьким рівнем шуму;

Водні ресурси:

- здійснювати спеціальне водокористування лише за наявності дозволу;

- забезпечити організацію обліку спожитої води та кількості стічних вод.

Ґрунти:

- дотримання екологічних вимог, установлених законодавством України, при проєктуванні, розміщенні та будівництві об'єктів.

Біорізноманіття:

Вільні від забудови та мощення території підлягають озелененню та благоустрою згідно вимог ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова території» та враховуючи вимоги Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів, затвердженого наказом МОЗ від 19.06.1996 №173.

Поводження з відходами:

- забезпечити вчасне укладання договорів на передачу відходів спеціалізованим підприємствам;

- операції щодо збирання та тимчасового зберігання відходів здійснювати з дотриманням норм екологічної безпеки та ЗУ «Про управління відходами»;

- забезпечити роздільний збір відходів та їх зберігання у спеціально відведених і облаштованих місцях.

При поводженні та знешкодженні твердих побутових, промислових відходів дотримуватись вимог ДСП №173-96, а саме: місця для знешкодження твердих побутових відходів повинні відводитись поза сельбищними територіями і

зеленими рекреаційними зонами з дотриманням санітарно-захисних зон (додаток №4) з метою виключення можливості забруднення відходами і продуктами їх розкладу атмосферного повітря і ґрунту населених пунктів, водоносних горизонтів і водних об'єктів. Під'їзні шляхи до цих об'єктів не повинні проходити через населені пункти.

Об'єкти історико-культурної спадщини:

У відповідності до абзацу 5 Ч.2 Ст.32 ЗУ «Про охорону культурної спадщини» у межах зон охорони забороняється проведення: будівельних робіт на існуючих об'єктах, якщо наслідком виконання таких робіт стане збільшення висотності такого об'єкта або збільшення більш як на 15 відсотків зовнішніх геометричних розмірів його фундаменту (крім територій пам'яток археології), або зменшення відстані від такого об'єкта до пам'ятки, що охороняється, понад граничний рівень, який визначається як подвійна сума висоти пам'ятки та висоти такого об'єкта.

Основні принципи екологічного захисту навколишнього середовища:

- збереження та раціональне використання цінних природних ресурсів;
- дотримання нормативів гранично допустимих рівнів екологічного навантаження на природне середовище та санітарних нормативів в місцях забудови;
- виділення природно-заповідних, ландшафтних, курортно-рекреаційних, історико-культурних зон з відповідним режимом їх охорони;
- встановлення санітарно-захисних зон для охорони водойм, джерел водопостачання і мінеральних вод, покладів лікувальних грязей, морських пляжів тощо.

Відповідність Детального плану території, обмеженої вулицями Олександра Довженка, Івана Крилова, набережної Незалежності, вулицею Братів Брацайків екологічним цілям національної політики наведена у *Таблиці 13*.

Таблиця 13. Відповідність проєкту МД екологічним цілям національної політики

Документ	Ключові екологічні цілі	Цілі проєкту МД, що розглядається	Рівень відповідності
Атмосферне повітря			
Міжнародний рівень			
«Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» (резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року)	Ціль 11.6. До 2030 року зменшити негативний екологічний вплив міст у розрахунку на душу населення, зокрема шляхом приділення особливої уваги якості повітря і управлінню побутовими та іншими відходами	-Система організації дорожнього руху в межах розробки детального плану -використання сучасного обладнання -встановлення та дотримання санітарно-захисної зони	+
Національний рівень			
Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»	Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел зменшаться зі 100% рівня 2015 р. до 85% у 2030 році	-Використання сучасного обладнання -встановлення та дотримання санітарно-захисної зони	+
Регіональний рівень			
Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Завдання 4.2.1. Збереження та підтримка якості довкілля (забруднення повітря, водних об'єктів, ґрунтів, радіаційної ситуації тощо) та інформування громад	-Система організації дорожнього руху в межах розробки детального плану -використання сучасного обладнання -встановлення та дотримання санітарно-захисної зони	+

Зміна клімату			
Національний рівень			
Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 932	Скорочення антропогенних викидів і збільшення абсорбції парникових газів та забезпечення поступового переходу до низьковуглецевого розвитку держави	МД рекомендоване використання альтернативних джерел енергії, що сприяє переходу до низьковуглецевого розвитку держави	+
Регіональний рівень			
Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Ціль 4.3. Розвиток і вдосконалення систем та засобів захисту територій від природних лих і техногенних катастроф та глобальних змін клімату	МД рекомендоване використання альтернативних джерел енергії	+/-
Місцевий рівень			
Стратегія розвитку Ужгородської міської територіальної громади до 2030 року	Завдання 4.3.3. Забезпечити комплексне використання потенційних об'єктів, територій і водойм для адаптації міста до глобальних змін клімату Завдання 4.3.4. Сприяти формуванню комфортного мікроклімату у місті через сталу систему якісного поливу вулиць та збільшення кількості фонтанів у громадських просторах Ціль 4.4. Впровадження енергоменеджменту та забезпечення сталого енергетичного розвитку громади	МД передбачене озеленення ділянок, що забезпечує комфортний мікроклімат; використання альтернативних джерел – спосіб виконання цілі 4.4.	+
Водні ресурси			
Національний рівень			
Концепція реалізації державної політики у сфері промислового забруднення, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 №402	Зменшення скидів забруднених стічних вод у водні об'єкти у 2030 р. до 5% загального обсягу скидів порівняно з 15,7% у 2015 році	Передбачається підключення до існуючої мережі водопостачання та водовідведення	+

Регіональний рівень			
Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Ціль 4.1. Збереження та відтворення біологічного і ландшафтного різноманіття, природних комплексів, водних, земельних та лісових ресурсів, розширення регіональної екологічної мережі Ціль 4.2. Покращення якості навколишнього середовища на природних і урбанізованих територіях регіону	Передбачається підключення до існуючої мережі водопостачання та водовідведення	+
Місцевий рівень			
Стратегія розвитку Ужгородської міської територіальної громади до 2030 року	Завдання 4.1.1. Модернізувати систему водовідведення, каналізування та очисних споруд громади	У Звіті про СЕО наголошено на необхідності перевірки ефективності систем водопостачання та водовідведення	+/-
Земельні ресурси			
Національний рівень			
Закон України «Про охорону земель»	Забезпечення раціонального використання земель, відтворення та підвищення родючості ґрунтів, інших корисних властивостей землі, збереження екологічних функцій ґрунтового покриву та охорони довкілля	-Відновлення властивостей ґрунту на ділянках озеленення; -Регулярне санітарне очищення території.	+
Регіональний рівень			
Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Ціль 4.1. Збереження та відтворення біологічного і ландшафтного різноманіття, природних комплексів, водних, земельних та лісових ресурсів, розширення регіональної екологічної мережі Ціль 4.2. Покращення якості навколишнього середовища на природних і урбанізованих територіях регіону	-Відновлення властивостей ґрунту на ділянках озеленення; -Регулярне санітарне очищення території.	+

Відходи**Міжнародний рівень**

«Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» (резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року)	Завдання 11.5. До 2030 року зменшити негативний екологічний вплив міст у розрахунку на душу населення, зокрема шляхом приділення особливої уваги якості повітря і управлінню міськими та іншими відходами	Передбачається зберігання ТПВ на контейнерних майданчиках збору відходів, розташованих поблизу ділянки проектування	+
---	---	---	---

Національний рівень

Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820	- Створення до 2030 року 800 нових потужностей із переробки вторинної сировини, утилізації та компостування біовідходів - Зменшення загального обсягу захоронення побутових відходів з 95% до 30%	Передбачається зберігання ТПВ на контейнерних майданчиках збору відходів, розташованих поблизу ділянки проектування	+
--	--	---	---

Регіональний рівень

Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Ціль 4.4. Актуалізація, уточнення і впровадження чинної Стратегії поводження з відходами у Закарпатській області, розробленої і схваленої на 15-річний період	Передбачається зберігання ТПВ на контейнерних майданчиках збору відходів, розташованих поблизу ділянки проектування	+
--	---	---	---

Місцевий рівень

Стратегія розвитку Ужгородської міської територіальної громади до 2030 року	Ціль 4.1. Забезпечення ефективного управління відходами	Передбачається зберігання ТПВ на контейнерних майданчиках збору відходів, розташованих поблизу ділянки проектування	+
---	---	---	---

Біорізноманіття**Міжнародний рівень**

Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ	1. Кожна Договірна Сторона вживає відповідних і необхідних законодавчих та адміністративних заходів для забезпечення охорони середовищ існування видів дикої флори та фауни, особливо тих, які зазначені у	На території опрацювання природоохоронні та ландшафтно-рекреаційні зони відсутні та не передбачаються на майбутнє	+/-
--	--	---	-----

існування в Європі (Бернська конвенція) (глава 2, стаття 4)	додатках I і II, а також охорони природних середовищ існування, яким загрожує зникнення. 2. Договірні Сторони у своїй політиці планування забудови і розвитку територій враховують потреби охорони природних територій, що охороняються згідно із попереднім пунктом, для того щоб уникнути будь-якої деградації таких територій або у міру можливості звести її до мінімуму.		
Національний рівень			
Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»	Частка площі земель природно-заповідного фонду у загальній території країни: 2015 рік – 6,3%, 2030 рік – 15%	На території опрацювання природоохоронні та ландшафтно-рекреаційні зони відсутні та не передбачаються на майбутнє	+/-
Регіональний рівень			
Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Ціль 4.1. Збереження та відтворення біологічного і ландшафтного різноманіття, природних комплексів, водних, земельних та лісових ресурсів, розширення регіональної екологічної мережі Ціль 4.2. Покращення якості навколишнього середовища на природних і урбанізованих територіях регіону	Озеленення території опрацювання зеленими насадженнями	+
Місцевий рівень			
Стратегія розвитку Ужгородської міської територіальної громади до 2030 року	Ціль 3.1. Формування гармонійного і комфортного середовища проживання Ціль 4.2. Забезпечення відродження зеленого міста та ефективного управління зеленим господарством	Озеленення території опрацювання зеленими насадженнями	+

Здоров'я населення**Національний рівень**

Національна доповідь «Цілі сталого розвитку: Україна» (2017 рік)	- Кількість смертей унаслідок транспортних нещасних випадків: 2015 рік – 12,6 на 100 тис. населення, 2030 рік – 10-9	Система організації дорожнього руху в межах розробки детального плану	+
--	--	---	---

Регіональний рівень

Регіональна стратегія розвитку Закарпатської області на період 2021 – 2027 років	Завдання 1.4.5. Формування здорового способу життя у дітей та молоді Ціль 4.2. Покращення якості навколишнього середовища на природних і урбанізованих територіях регіону	Покращення благоустрою на території проектування	+
--	--	--	---

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

Згідно з Законом України «Про оцінку впливу на довкілля», вплив на довкілля – це будь-які наслідки планованої діяльності для довкілля, в тому числі наслідки для безпечності життєдіяльності людей та їхнього здоров'я, флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, повітря, води, клімату, ландшафту, природних територій та об'єктів, історичних пам'яток та інших матеріальних об'єктів чи для сукупності цих факторів, а також наслідки для об'єктів культурної спадщини чи соціально-економічних умов, які є результатом зміни цих факторів.

За походженням екологічний вплив може бути первинним, тобто безпосередньо пов'язаним з впливом проєкту на екосистему (забруднення атмосфери при будівництві), і вторинним, що є наслідком первинних змін в екосистемі (вплив на здоров'я населення внаслідок шумового навантаження).

Короткочасним (тимчасовим) впливом на довкілля буде процес будівельно-монтажних робіт у зв'язку із залученням механізмів та транспорту з використанням двигунів внутрішнього згорання. Внаслідок цього можливе забруднення атмосферного повітря, шумове та вібраційне навантаження. Незначний вплив на флору можливий під час будівельних робіт внаслідок механічного порушення рослинного покриву.

Приклад ймовірного **середньострокового впливу** на навколишнє середовище від об'єкта проєктування:

- Енергетичне навантаження: протягом середнього періоду діяльності об'єкту (5-10 років) значне енергоспоживання для обігріву, охолодження, освітлення та роботи побутової техніки може спричиняти постійне зростання викидів вуглецю.
- Світлове забруднення: тривале світлове забруднення від діяльності готелю може порушувати біоритми тварин та знижувати якість життя мешканців прилеглих територій.
- Впровадження екологічних програм: під час діяльності готелі мають дотримуватись вимог від суспільства або регуляторних органів щодо екологічної відповідальності. Це може стимулювати впровадження енергоефективних систем, відновлюваних джерел енергії або систем для переробки відходів.

Довгостроковий процес експлуатації проєктованого об'єкта в екологічному відношенні необхідно мінімізувати за рахунок заходів, що забезпечать стан довкілля і здоров'я населення на безпечному рівні.

Під **кумулятивним впливом** розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому видів людської діяльності, які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально-економічні умови, і які б не виявилися в разі відсутності інших видів діяльності,

крім самої планованої діяльності. Акумуляція впливів відбувається в тому випадку, коли антропогенний вплив або інші фізичні або хімічні впливи на екосистему протягом часу перевершують її можливість їх асиміляції або трансформації.

Кумулятивний ефект від об'єкту виникає в результаті поєднання безпосередніх або непрямих впливів, які підсилюють один одного, і може охоплювати як вплив об'єкта проектування, так і взаємодію з іншими об'єктами інфраструктури або природним середовищем.

Основні аспекти:

- Збільшення кількості транспорту внаслідок діяльності об'єкту може призвести до підвищеного рівня викидів парникових газів і забруднення атмосферного повітря.

- Зношування комунальних систем: інтенсивне використання систем водопостачання та водовідведення може призвести до їх зношування. Як наслідок може погіршитись якість питних та стічних вод.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту.

Приклад наслідків від об'єкту:

- Будівля об'єкту, дорожні покриття та інші штучні поверхні можуть накопичувати і віддавати тепло, збільшуючи ефект «теплого острова». Це впливає на мікроклімат і може підсилювати інші негативні екологічні наслідки такі, як викиди парникових газів від систем кондиціонування.

- Стічні води, тверді побутові відходи та хімічні забруднювачі, якщо вони не очищаються або переробляються належним чином, можуть взаємодіяти, збільшуючи забруднення навколишнього середовища. Це призводить до погіршення якості ґрунтів, забруднення водойм і ґрунтових вод, що вплине на біорізноманіття та здоров'я людей.

Позитивні наслідки реалізації проекту детального плану території:

- належна та ефективна функціонально-планувальна організація території з урахуванням перспективних планувальних обмежень – санітарно-захисних зон джерел забруднення;

- економічний розвиток території проектування;

- збільшення озелених ділянок.

Ймовірні наслідки для довкілля, в тому числі здоров'я населення та територій з природоохоронним статусом, безпосередньо внаслідок розробки та затвердження документа державного планування оцінюються як мінімальні, а в окремих аспектах – відсутні.

Результати визначених наслідків для довкілля представлені у вигляді матриці (*Таблиці 14.*). Очікуваний вплив діяльності визначається для кожної зі складових довкілля, зазначених у статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Також визначаються «фактори впливу», пов'язані з кожною діяльністю.

Таблиця 14. Узагальнені результати процедури оцінки містобудівної документації

Атмосферне повітря	Клімат	Вода		Ґрунти	Природоохоронні території	Біорізноманіття		Здоров'я
		Під час будівельно-монтажних робіт	Під час експлуатації об'єкта			Під час будівельно-монтажних робіт	Під час експлуатації об'єкта	
П/ДС М	0	НП/КС Р	?	П/КС М	0	П/КС М	П/ДС М	0

ПОЗНАЧЕННЯ	Пояснення
-2	Значний негативний вплив. Значний негативний вплив слід звести до мінімуму із застосуванням заходів щодо пом'якшення наслідків, щоб він став незначним.
-1	Помірний негативний вплив. Цей вплив є прийнятним.
0	Немає впливу.
+1	Помірний позитивний вплив.
+2	Значний позитивний вплив.
(?)	Значення впливу не може бути оцінено з певністю через відсутність даних про компоненти довкілля, заплановану діяльність або з інших причин.
П/Нп	Прямий / Непрямий
ДС/ СС/КС	Довгостроковий (10-15 років) / Середньостроковий (3-5 років) / Короткостроковий (1 рік)
М/Р	Місцевий / Регіональний
К/С/ТрК	Кумулятивний / Синергічний / Транскордонний

Вплив на клімат внаслідок реалізації МД представлений в Таблиці 15.

Таблиця 15. Ознаки впливу на клімат внаслідок реалізації МД

Напрямок	Вплив на клімат	Ознаки
Пом'якшення наслідків зміни клімату	Зменшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат	- Раціональне ресурсо-та водокористування; - Збільшення площ озеленення; - Оптимізація транспортних ресурсів;
	Збільшення сумарного щорічного негативного впливу на клімат	-Викиди автотранспорту
	Одноразові великі викиди парникових газів	-Будівельно-монтажні роботи
Адаптація до зміни клімату	Сприяння підвищенню сумарного адаптаційного потенціалу території до зміни клімату	- Перехід на ефективні в умовах зміни клімату технології; - Перевага місцевих ресурсів.
	Зменшення сумарного адаптаційного потенціалу регіону до зміни клімату	Не передбачено МД

Підсумувавши, можна сказати, що завдяки сучасним будівельним, технологічним та природоохоронним заходам, направлених на вдосконалення технологічного процесу будівництва та експлуатації об'єкта, ризик впливу залишається незначним, а об'єкт за умови використання сучасних технологій та устаткування може бути екологічно безпечним. Планована діяльність не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки передбачається розглядати заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків на довкілля, визначені законодавством та нормативно-правовими актами. Так, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначає загальні вимоги в галузі охорони навколишнього середовища. Законом встановлено, що використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з додержанням обов'язкових екологічних вимог.

В цілому, розроблений у відповідності до державних містобудівних норм, санітарних норм і правил, проєкт детального плану території не матиме значних негативних наслідків. Для запобігання негативного впливу на довкілля та здоров'я населення передбачені заходи, зазначені у *Таблиці 16*.

Облаштування території повинно відбуватися з дотриманням екологічних вимог та забезпеченням комплексного благоустрою із влаштуванням проїзної частини та пішохідних доріжок з твердим покриттям. Профіль проїзної частини повинен забезпечити поверхневий стік дощових вод.

Пропонується:

- розроблення і впровадження екологічно безпечних та ресурсозберігаючих технологій;
- розробка заходів по скороченню виробничих викидів і скидів;
- використання екологічно чистих матеріалів і технологій.

Таблиця 16. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МД

Складові довілля, в тому числі здоров'я населення	Заходи, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання МД
Атмосферне повітря	<ul style="list-style-type: none"> – контроль за точним дотриманням технології провадження робіт; – застосування сучасних інженерних технологій під час будівельно-монтажних робіт та експлуатації; – дотримання технологічного регламенту, вимог пожежної безпеки; – збереження території та під'їзних шляхів у необхідному експлуатаційному стані.
Водні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> – зливання паливно-мастильних матеріалів у спеціально відведені та обладнані місця; – підтримка централізованої системи водопостачання та каналізування в належному стані; – недопускання потрапляння недостатньо-очищених стічних вод у водні об'єкти; – використання фільтраційних систем, таких як фільтри з активованим вугіллям або спеціальні мембрани, для уловлювання та очищення дощової води перед її випуском у природні водойми; – встановлення захисного покриття в зонах потенційного забруднення дощових вод; – у місцях, де нафтопродукти можуть потрапляти у талі води (наприклад, автостоянки), необхідно облаштувати системи збору води. Вода повинна збиратися через дренажні системи або жолоби, щоб запобігти її потраплянню безпосередньо в ґрунт або природні водойми; – недопущення погіршення стану водоохоронних зон та прибережних захисних смуг (зокрема, врахування вимог статті 88 Водного кодексу України).
Земельні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> – обов'язкове дотримання меж території, відведеної для будівництва; – складування рослинного ґрунту на спеціально відведених майданчиках з наступним використанням його при рекультивації, відновленні благоустрою; – запровадження регулярного санітарного очищення території; – забезпечення розміщення будівельних матеріалів на спеціально відведеній ділянці з твердим покриттям; – контроль за роботою механізмів і транспортних засобів, своєчасний ремонт; – заправка техніки лише закритим способом – автозаправниками; – забороняється спалювання всіх видів горючих відходів на території будівельного майданчика; – недопущення порушення гідрологічного режиму земельних ділянок; – дотримання екологічних вимог, установлених законодавством України, при проєктуванні, розміщенні та будівництві об'єктів.
Відходи	<ul style="list-style-type: none"> – впровадження маловідходних технологій; – розроблення та впровадження системи поводження з пакувальними матеріалами і тарою; – зберігання та видалення відходів здійснювати відповідно до вимог екологічної безпеки та способами, що забезпечують максимальне використання відходів чи їх передачу іншим споживачам (за винятком захоронення);

	– проведення заходів спрямованих на запобігання забрудненню навколишнього природного середовища небезпечними відходами.
Біорізноманіття	– створення та підтримання в належному стані зелених зон; – догляд за озелениними ділянками; –максимальне уникнення фрагментації території, зокрема її природних ділянок, зайнятих культурною рослинністю, у тому числі сіножатей, пасовищ, полезахисних лісових смуг та інших зелених насаджень.
Природоохоронні території	–проведення просвітницьких робіт щодо значення природоохоронних територій та об'єктів і їх захисту; –у випадку проєктування нових об'єктів враховувати вплив на об'єкти ПЗФ та екомережі.
Здоров'я населення	– створення належних умов праці та перебування для відвідувачів; – суворе дотримання пожежної безпеки відповідно до Закону України «Про пожежну безпеку» та Правил техніки безпеки в Україні; – оснащення об'єкта первинними засобами пожежогасіння та пожежним інвентарем.

При влаштуванні контейнерних майданчиків дотримуватись пунктів 4.2, 4.3, 4.5, 5.9 та ін. ДСТУ-Н Б Б.2.2-7:2013 «Настанова з улаштування контейнерних майданчиків». Зокрема, звернути увагу, що контейнерні майданчики повинні бути ізольовані від об'єктів обслуговування населення, господарських дворів і магістральних вулиць смугою зелених насаджень шириною не менше ніж 1,5 м, не повинні бути прохідними для пішоходів і транзитного руху транспорту.

Тобто на всіх етапах реалізації ДПТ проєктні рішення будуть здійснюватися відповідно до норм і правил охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки, в тому числі вимоги Закону України «Про охорону земель», Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закону України «Про охорону атмосферного повітря» тощо. При проєктуванні враховані екологічні вимоги до планування території, спрямовані на виключення несприятливого впливу негативних факторів на здоров'я людини та навколишнє природне середовище.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ)

Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися

Під час підготовки звіту стратегічної екологічної оцінки визначено доцільність і прийнятність планової діяльності і обґрунтування економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів щодо гарантування безпеки навколишнього середовища, а також оцінено вплив на довкілля та здоров'я населення.

В процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки будуть розглянуті наступні альтернативи:

- Альтернатива 1 «Нульовий сценарій» – незатвердження проєкту.

Незатвердження документа державного планування та відмова від реалізації будівництва призведе до уповільнення сталого, у тому числі економічного, розвитку населеного пункту. Альтернатива веде до нераціонального використання земельних ресурсів. Сценарій можна трактувати як продовження поточних тенденцій щодо стану довкілля.

Альтернатива 2: «Зелена інфраструктура». Пропонується енергоефективна будівля з впровадженням зеленого даху. Позитивною стороною такого сценарію є покращення мікроклімату, тепло- та шумоізоляції. Проте згідно з Генеральним планом міста Ужгород, затвердженого рішенням Ужгородської міської ради №313 від 4 червня 2004 р., територія проєктування призначена для будівництва громадського об'єкту. Окрім того, так, як Ужгород має високий рекреаційний потенціал, будівництво громадської будівлі, яка передбачається альтернативою 3, є більш доцільною для території проєктування.

- Альтернатива 3: «Затвердження проєкту детального плану території».

Реалізація будівництва об'єкту призведе до економічного розвитку та раціонального використання території. Альтернатива підвищить функціональність території. Також на території наявна система водопостачання та водовідведення, що пришвидшить реалізацію проєктних рішень. Негативні фактори впливу на навколишнє середовище можна оцінити як незначні при дотриманні усіх вимог та норм будівництва та експлуатації.

Вибір проведено з урахуванням техніко-економічних міркувань та раціонального використання земель, а також соціально-економічного розвитку району.

Узагальнені результати реалізації альтернатив представлені в *Таблиці 17*.

Таблиця 17. Альтернативи, що розглядалися, та їх обґрунтування

№	Альтернатива	Ключові переваги	Ключові недоліки
1	«Нульовий сценарій»	Відсутність антропогенного впливу на ґрунтовий покрив та атмосферне повітря	Уповільнення соціально-економічного та сталого розвитку території
2	«Зелена інфраструктура»	Застосування природоорієнтованих рішень	Менша актуальність у порівнянні з альтернативою 3
3	«Затвердження проекту детального плану території»	Покращення функціональності та економічний розвиток території	Незначне атмосферне забруднення

Основним критерієм під час стратегічної екологічної оцінки проекту містобудівної документації є її відповідність державним будівельним нормам, санітарним нормам і правилам України, законодавству в сфері охорони навколишнього природного середовища. Вибір проєктованої території під будівництво обґрунтовано наступним чином: екологічні, санітарно-епідеміологічні, протипожежні і містобудівні обмеження щодо планувальної діяльності об'єктом проєктування витримуються. Ділянка не належить до територій природно-заповідного фонду України.

При здійсненні стратегічної екологічної оцінки було проаналізовано природні умови території, включаючи характеристику кліматичних умов, поверхневих водних систем, склад ґрунтів, біорізноманіття; визначено екологічні проблеми, зокрема поводження з відходами та забруднення атмосферного середовища; оцінено можливі зміни в природних та антропогенних екосистемах; розглянуто способи ліквідації наслідків планованої діяльності.

Ускладнення, що виникли в процесі проведення СЕО

Основні ускладнення здійснення СЕО:

- неповнота необхідних даних щодо стану навколишнього середовища;
- відсутність на цьому етапі вихідних даних для характеристики прогнозного забруднення довкілля, що унеможливує виконання орієнтовних кількісних характеристик за певними напрямками діяльності.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Моніторинг проєкту виконується з метою виявлення наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, оцінки ефективності та достатності заходів із запобігання, зменшення та компенсації негативних наслідків, зумовлених виконанням документа державного планування та вжиття заходів для усунення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Основні вимоги організації та здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, визначені «Порядком здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 року №1272.

Відповідно до п. 5 Порядку, з метою забезпечення систематичності та об'єктивності спостережень за змінами стану довкілля, у тому числі за станом здоров'я населення, замовник визначає:

- зміст заходів, передбачених для здійснення моніторингу, та строки їх виконання;
- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників відповідно до кожного з визначених у звіті про стратегічну екологічну оцінку наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- кількісні та якісні показники, одиниці їх вимірювання та цільові значення таких показників для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення;
- методи визначення кожного із показників, які дають змогу швидко та без надлишкових витрат їх вимірювати;
- періодичність вимірювання показників, проведення їх аналізу та співставлення із цільовими значеннями;
- засоби і способи виявлення наявності або відсутності наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, з урахуванням можливості виявлення негативних наслідків виконання документа державного планування, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку.

Заходи, передбачені для здійснення моніторингу, враховують специфіку документа державного планування, період, на який здійснюється планування, та необхідність здійснення моніторингу на різних стадіях виконання документа державного планування.

Моніторинг наслідків виконання документа державного планування буде здійснюватися шляхом періодичного (не менше одного разу на рік) аналізу

статистичних даних щодо якості компонентів навколишнього природного середовища та показників захворюваності населення на територіях, прилеглих до ділянки, на яку розповсюджується дія документу державного планування.

Метою екологічного та соціального моніторингу для об'єктів забудови є забезпечення неухильного дотримання вимог законодавства під час їх будівництва і експлуатації та втілення всіх заходів щодо мінімізації ймовірних впливів та наслідків на навколишнє природне та соціальне середовище.

Загальна мета моніторингу екологічних та соціальних аспектів – забезпечення/гарантування того, що всі заходи пом'якшення та мінімізації впливів та наслідків успішно втілюються, є ефективними та достатніми. Екологічний та соціальний моніторинг також передбачає своєчасне виявлення нових проблем та питань, що викликають занепокоєння.

Моніторинг має відбуватись на декількох рівнях та передбачати можливі екологічні загрози та/або виявляти під час його здійснення впливи, що не були передбачені раніше.

Програма екологічного моніторингу буде працювати під час будівництва та експлуатації об'єкту. Вона складається із переліку дій та заходів, кожний із яких має певну мету та ключові індикатори та критерії для оцінки. Постійний моніторинг буде здійснюватися під час всього життєвого циклу об'єкту: будівництво – експлуатація – виведення із експлуатації.

Моніторинг включає, але не обмежується, наступними етапами:

1. Вибір параметрів навколишнього природного та соціального середовища для певних аспектів.
2. Встановлення ключових параметрів моніторингу.
3. Візуальний огляд.
4. Регулярний відбір зразків/проб та їх дослідження.
5. Регулярні опитування та зустрічі із громадою, яка потенційно потрапляє в зону впливу об'єкту планованої діяльності.
6. Аналіз інформації, що була отримана під час моніторингу та за необхідності розробка комплексу заходів, що усувають або максимально пом'якшують вплив об'єкту на навколишнє природне та соціальне середовище.
7. Регулярний перегляд (не менше одного разу на рік) програми моніторингу та її коригування в разі необхідності.

Моніторинг наслідків МД на пом'якшення та адаптацію до зміни клімату включає показники:

- зниження ризиків та підвищення опірності території до максимальної температури, пожеж, екстремальних стихійних явищ тощо;
- загальної спроможності до впровадження заходів з енергоефективності та енергомодернізації.

Моніторинг наслідків МД на сферу із запобігання промислового забрудненню та охорони атмосферного повітря

Показник «Концентрації забруднюючих речовин в атмосферному повітрі»: одиниці виміру – мг/м³, періодичність вимірювання – щомісяця після початку функціонування об'єкта.

Додаткові вимірювання можуть проводитися у разі надзвичайних ситуацій.

При здійсненні моніторингу врахувати рекомендації, визначені Постановою від 14 серпня 2019 р. №827 «Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря».

Показник «Вимірювання рівнів шуму»: одиниці виміру – дБА, періодичність вимірювання – щомісяця після початку функціонування об'єкта.

Додатково моніторинг рівня шуму провести після реконструкції або будівництва нових будівель, які можуть вплинути на рівень шуму; через скарги населення.

Моніторинг передбачає:

- виконання планувальних заходів (забезпечення санітарно-гігієнічних вимог; створення та озеленення санітарно-захисних зон; розвиток системи внутрішніх доріг та проїздів);
- виконання технологічних заходів, спрямованих на досягнення екологічної безпеки (впровадження сучасних технологій).

Моніторинг наслідків МД на сферу управління водними ресурсами та водними об'єктами

- ефективність роботи систем водопостачання та водовідведення.

Показник «Склад та властивості очищених стічних вод»: одиниці виміру – мг/дм³, періодичність вимірювання – не менше одного разу на рік після початку функціонування об'єкта.

Для вимірювання використовувати автоматизовані системи моніторингу, спеціалізоване обладнання або за допомогою лабораторних досліджень, які проводить атестована лабораторія відповідно до укладеного договору.

Параметри моніторингу:

Фізико-хімічні:

- Температура
- рН
- Електропровідність
- Розчинений кисень
- Хімічне споживання кисню (ХСК)
- Біохімічне споживання кисню (БСК)
- Загальний вміст твердих речовин (ЗТС)
- Загальний вміст азоту та фосфору

Хімічні:

- Важкі метали (ртуть, кадмій, свинець, мідь, цинк тощо)
- Органічні забруднювачі (пестициди, нафтопродукти, феноли)
- Токсичні речовини (ціаніди, амоній)

Біологічні:

- Мікробіологічні показники (бактерії, віруси)
- Патогенні мікроорганізми
- Показники токсичності води

До показників моніторингу наслідків МД на сферу управління відходами та хімічної безпеки входять:

Показник «Виконання регіональних планів управління відходами»: класифікація виконано / частково виконано / не виконано, періодичність – один раз на рік після початку функціонування об'єкта. Показник також включає досягнення цільових показників щодо управління побутовими та іншими видами відходів.

Показник «Утворення відходів»: одиниці виміру – тонн / м³, періодичність вимірювання – щомісячно після початку функціонування об'єкта.

Моніторинг наслідків МД на ґрунтовий покрив

Показник «Забруднення ґрунтів»: одиниці виміру – мг/кг, періодичність вимірювання – один раз на рік після початку функціонування об'єкта.

Показник повинен відповідати встановленим гранично допустимим концентраціям хімічних і біологічних речовин.

Моніторинг наслідків МД на збереження та відновлення біорізноманіття, екосистем та розвиток природоохоронних територій включає:

- захист природних екосистем різних типів від руйнувань і деградації та розповсюдження інвазійних рослин чи тварин;
- досягнення запланованого ступеня озеленення ділянок.

Пункт 5 Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272, ймовірно, містить вимоги щодо оцінки ефективності та відповідності заходів з озеленення території. Такі вимоги можуть включати оцінку кількості зелених насаджень, виділення території для збереження та розвитку природних екосистем, встановлення норм та стандартів для збереження та підтримки зелених зон, а також контроль за впливом цих заходів на здоров'я населення.

На території проектування вільні від забудови та покриття території підлягають озелененню.

Показник «Озеленення» – це виконання проєктних рішень з озеленення відповідно до територіальних можливостей, розміру санітарно-захисних зон та діяльності об'єкту. Моніторинг буде відбуватися раз на рік методом спостереження.

Рекомендується переглядати (не менше одного разу на рік) програму моніторингу та коригувати в разі необхідності.

Окрім того, для повної оцінки наслідків виконання документа державного планування варто здійснити вимірювання цих показників до початку будівництва.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Моніторинг може бути використаний для: порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію плану; отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО).

Внутрішній моніторинг

Власник земельної ділянки є відповідальним за дотримання екологічних та соціальних вимог під час будівельних робіт.

Зовнішній моніторинг та оцінка

Передбачається виконання зовнішнього моніторингу об'єкту силами органів державного нагляду (територіальні органи Державної екологічної інспекції України, Держпродспоживслужби України та Держпраці), місцевого самоврядування та місцевих громадських об'єднань, представниками кредиторів та інвесторів, в т.ч. залученими аудиторськими компаніями. Органи державного нагляду здійснюватимуть моніторинг та контроль шляхом проведення планових та позапланових перевірок із залученням інших зацікавлених сторін.

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Розділ не розглядається, адже виконання детального плану території не матиме впливу на довкілля сусідніх держав.

11. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ

Стратегічна екологічна оцінка була розроблена для проєкту документа державного планування детального плану території, головною метою якого є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документа державного планування.

СЕО здійснюється на основі принципів законності та об'єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проєкті документа державного планування.

Метою стратегічної екологічної оцінки Детального плану території є необхідність оцінювання наслідків виконання документів державного планування, сприянні сталому розвитку шляхом забезпечення охорони навколишнього природного середовища, безпеки життєдіяльності та охорони здоров'я населення, а також в інтегруванні екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування з врахуванням сучасного стану території, деталізації архітектурно-планувальних рішень раніше розробленої містобудівної документації.

Підставою для розроблення детального плану території є Рішення Ужгородської міської ради від 23 травня 2024р. №1794.

На основі статистичної інформації, адміністративних даних, результатів досліджень було охарактеризовано поточний стан довкілля населеного пункту, території проєктування, стан довкілля та умови життєдіяльності населення на територіях, що ймовірно зазнають впливу внаслідок виконання документа державного планування.

У процесі проведення СЕО було виявлено ймовірні проблеми та наслідки для навколишнього середовища, що полягають в забрудненні атмосферного повітря внаслідок будівництва та викидів автотранспорту, впливі на ґрунтове середовище при розробці будівельного майданчика. Враховуючи прийнятний вплив на об'єкти навколишнього середовища, дотримання екологічних та санітарно-гігієнічних нормативів, а також по сукупності усіх інших факторів, які пов'язані з планованою діяльністю, виходить, що негативних соціально-економічних процесів у навколишньому природному середовищі розміщення проєктної забудови не виникне за умови дотримання всіх норм та правил та передбачених заходів при зведенні та експлуатації подібних об'єктів.

У звіті про стратегічну екологічну оцінку документа державного планування – детального плану території визначено зобов'язання у сфері охорони довкілля і заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також заходів щодо моніторингу цих наслідків.

За рахунок будівельних, технологічних та природоохоронних заходів, направлених на вдосконалення технологічного процесу, експлуатація об'єкта є екологічно безпечною.

Планована діяльність виключає можливість негативного впливу на об'єкти, які мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність, зокрема території з природоохоронним статусом.

При затвердженні документу державного планування (детального плану території) відсутні зміни поточного рівня ризиків впливу на здоров'я.

Транскордонних наслідків виконання документу державного планування не очікується.

12. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року, № 1264-ХІІ
2. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» від 16 жовтня 1992 року, № 2707-ХІІ
3. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»
4. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»
5. Закон України «Про рослинний світ»
6. Закон України «Про тваринний світ»
7. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»
8. Закон України «Про природно-заповідний фонд України»
9. Закон України «Про екологічну мережу України»
10. Закон України «Про управління відходами»
11. Закон України «Про охорону земель»
12. Водний кодекс України
13. Земельний кодекс України
14. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2001р., №1655 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря» (із змінами, внесеними згідно з постановою КМ №826 від 09.09.2020р.)
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2001р., № 1780 «Про затвердження Порядку розроблення та затвердження нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин із стаціонарних джерел» (із змінами, внесеними згідно з постановою КМ № 826 від 09.09.2020р.)
16. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 листопада 2001р., № 1598 «Про затвердження переліку найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню»
17. Порядок проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля, затверджений постановою Кабміну від 13.12.2017 р. № 989
18. Постанова Кабміну України від 13.12.2017 р. № 1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля»
19. Постанова від 14 серпня 2019 р. №827 «Деякі питання здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря»
20. Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 №1272
21. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України № 286 від 30.07.2001, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 15 серпня 2001 р. за № 700/5891. «Про затвердження Порядку визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі»

22. Наказу МОЗ «Про затвердження державних медико-санітарних нормативів допустимого вмісту хімічних і біологічних речовин в атмосферному повітрі населених місць» (від 10 травня 2024 р. №813)
23. Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів, затверджені наказом МОЗ України від 19.06.1996 р. № 173, який зареєстровано в Мін'юсті України 24.07.1996 за № 379/1404
24. ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій»
25. ДСТУ-Н Б В.1.1-27:2010 «Будівельна кліматологія»
26. ДБН В.2.5-74:2013 «Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди»
27. ДБН В.2.5-75:2013 «Каналізація. Зовнішні мережі та споруди»
28. ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація»
29. Наказ Міністерства житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 року № 259 «Про затвердження Правил визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів» зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29.09.2010 р. № 871/18166
30. ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»
31. ДБН В.1.1-31:2013 «Захист територій, будинків і споруд від шуму»
32. ДСН 3.3.6.037-99 «Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку»
33. ДСТУ-Н Б В.1.1-35:2013 «Настанова з розрахунку рівнів шуму в приміщеннях і на територіях»
34. Карти України : веб-сайт. URL: <https://geomap.land.kiev.ua/ecology-9.html>
35. SaveEcoBot : веб-сайт. URL: <https://www.saveecobot.com/maps/uzhhorod>
36. SuperAgronom.com: Головний сайт для агрономів : веб-сайт. URL: <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy#win6>
37. Екологічний паспорт Закарпатської області за 2023 рік
38. Emerald Network – General Viewer : веб-сайт. URL: <https://emerald.eea.europa.eu/>
39. Картографічні дані : веб-сайт. URL: <https://maps.visicom.ua/c/22.29348,48.62399,17?lang=uk>
40. Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення, розташованих у Закарпатській області станом на 01.01.2024 року. URL: <https://ecozakarp.at.gov.ua/wp-content/uploads/2024/01/reestr-01-01-2024.pdf>
41. Пояснювальна записка до Проекту «Продовження виконання (завершення) робіт із розроблення проекту містобудівної документації «Внесення змін до генерального плану м. Ужгород (у частині актуалізації вихідних даних та проектних рішень)»
42. Звіт про стратегічну екологічну оцінку Проекту «Продовження виконання (завершення) робіт із розроблення проекту містобудівної документації «Внесення змін до генерального плану м. Ужгород (у частині актуалізації вихідних даних та проектних рішень)»
43. Генеральний план міста Ужгород